

Poštnina plačana pri
pošti 2325 Kidričevo

ALUMINIJ

3-6/2020 časopis družbe Talum d.d. Kidričevo

**Takoj, direktno in
iskreno**

Stran 4

**Naša proizvodnja
v času epidemije in
pogled naprej**

Stran 6

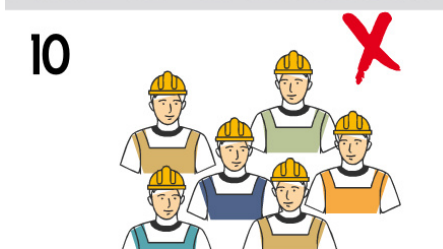
**Varnost pri delu
v letu 2019**

Stran 18

ALUMINIJ

V tej številki

UPRAVA: Takaj, direktno in iskreno	4
POSLOVNI DOGODKI: Naša proizvodnja v času epidemije in pogled naprej	6
EPIDEMIJA: Pregled ključnih ukrepov Skupine Talum za preprečevanje širjenja koronavirusa SARS-CoV-2	10
ZAHVALE	12
POSLOVNI DOGODKI: Talum v projektu Martin	13
POSLOVNI DOGODKI: Certifikat Učeeča se organizacija	13
POGOVOR: Pogovor s sodelavcema, ki sta prebolela covid-19	14
Obnova odseka ceste mimo tovarne	16
INOVATIVNOST: Akcija Upam si! jeseni	16
POSLOVNI DOGODKI: Uspešna izvedba zunanje presoje	17
POSLOVNI DOGODKI: Varnost pri delu v letu 2019	18
BILI SMO: Učinkovita raba energije in inovativnost	20
BILI SMO: Predstavitev uporabe suhega ledu v podjetju Ferročrtalič	21
INTERVJU: Proizvodnja specialnih zlitin v elektroliznih celicah	22
LASTNA SKRB + TALUM = ZDRAVJE	27
AKTIV KRVODAJALCEV TALUM: Velika družina srčnih	28
LETOVANJE: Kje bomo dopustovali?	29
KOLUMNA: Spremembe	30
KRIŽANKA	31

Naslovnica: Talum v času pandemije. Foto: Aleksandra Jelušič
Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d. Kidričevo,
Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108,
e-pošta: aleksandra.jelusic@talum.si

Izhaja dvomesečno v nakladi 1600 izvodov.

Uredniški odbor: Aleksandra Jelušič, glavna urednica, Nataša Vodušek Fras, Danica Hrnčič,
Lilijana Ditrih in Mateja Hergula Knežević, članice, ter Borut Kostanjevec, član

Fotografija: Stanko Kozel

Križanka: Janko Šegula

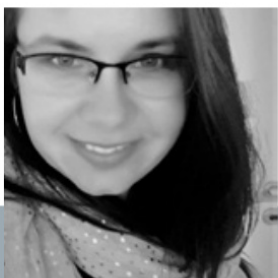
Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak

Prelom: Aleksandra Jelušič

Tisk: Tiskarna Ekart, d. o. o.

Številko pripravili: Aleksandra Jelušič in Nataša Vodušek Fras

Časopis Aluminij tiskamo na reciklirani papir.
To je še eden izmed naših prispevkov k trajnostnemu razvoju Skupine Talum.

ALEKSANDRA JELUŠIČ,
glavna urednica

Smo sredi nenavadnega sociološkega eksperimenta

»Pred vsako generacijo se vselej postavi izziv, ki ima v svojem bistvu naravo zanimivega sociološkega eksperimenta.«

Že stari ljudje so poznali modrost, da šele v zahtevnih obdobjih, ko so naše vrednote in osebna etika na preizkušnji, spoznaš dejansko naravo ljudi, s katerimi si obdan. To, s kom in s čim ste obdani, je stvar vaše lastne presoje in vrednotenja, vaše vrednote in etika pa so pomembne za slehernega izmed nas, saj poslovno pot, po kateri stopamo, navsezadnje gradimo skupaj – kot sodelavci in kot velika povezana ekipa.

Pred vsako generacijo se vselej postavi izziv, ki ima v svojem bistvu naravo zanimivega sociološkega eksperimenta. Zato se je v teh trenutkih dobro ustaviti in se ozreti okoli sebe. Gre namreč za odličan poligon za spoznavanje družbenih šibkosti, moči pravilnega kriznega komuniciranja, moči uporabe veščin hitrih in konkretnih reakcij ter predvsem moči daljnosežnega in celovitega pogleda na prihodnost. Verjetno je slednje v teh trenutkih najpomembnejše in od odločevalcev zahteva vizionarstvo, ki ni osredotočeno samo na posamezno drevo (če si lahko dovolim malo poetike), temveč je sposobno videti gozd – njegovo širjavo, celovitost, zapletenost in medsebojne interakcije. Šele moč tega načina gledanja na prihodnost – ki je delno priučeno, v veliki meri pa gre za nadarjenost – lahko odgovori na vprašanje, kako iz danih razmer, v katerih smo se znašli, priti neporaženi oziroma s čim manj praskami in zlomi. Kako nastalo krizo usmeriti sebi v prid? Kje so še naši skriti potenciali in kje so tržne niše, na katere bi se lahko tržno pozicionirali?

Ne glede na to, kako obračamo, bomo skoraj vedno prišli do odgovora, da je v ljudeh skritega še veliko potenciala, ki čaka, da ga bomo prepoznali. Ob pravi skrbi za naše talente, sposobnosti, izkušnje iz znanja – ki niso nujno v celoti povezani s službenimi obveznostmi – lahko iz povprečnih rezultatov, s katerimi bi bilo v tem času nevarno biti zadovoljen, preidemo na višjo raven. Govorim o strasti in tistem posebnem občutku »flowa«, ki ga naše vodstvo velikokrat izpostavlja in ki ga posamezniki občutijo, kadar so del ekipe, ki ustvarja nekaj pomembnega in velikega. Občutek vključenosti v spremembe in občutek, da lahko kot človek svobodno in v celosti izpolniš vse svoje talente in sposobnosti, delata čudeže. To je tudi odgovor na vprašanje, ki si ga večkrat sama zastavim: Kako je peščici ljudi z na videz utopično vizijo uspelo postati vodilni akter na trgu? Vedno znova si odgovorim, da je moralo biti zraven veliko zagnanosti, strasti in vere v na videz nemogoče.

Odgovor, da nam ne more uspeli in da so danes razmere pretežke, torej ne more biti naš zadnji odgovor.

Če si v tem kontekstu sposodim predsednikove besede, da je treba delovati **takoj, direktno in iskreno**, potem si lahko za konec privoščim še nekaj uredniške svobode in zapišem, da bi bilo iluzorno pričakovati, da bodo vsi ljudje na preizkušnjah delovali konstruktivno, da bodo iskali drugačne možnosti in rešitve ... Žal to ni v naravi slehernika. Smo različni. Zato slehernik tudi ne more biti del povezane in ubrane ekipe in prav preizkušnje so tiste, ki nas privedejo do spoznanja, da skupek pozitivnih posameznikov žal ne more preglasiti enega samega neoptimističnega, nezagnanega in nambicioznega človeka. Škoda, ki jo ta lahko naredi ekipi, je brezmejnina in skoraj težko jo je ovrednotiti.

Zato je ZDAJ pravi čas za ponovno vrednotenje. □

PEOPLE
FORUM
MRII
SHOP
BUY
UPRAVA

Takoj, direktno in iskreno

MARKO DROBNIČ, predsednik uprave Taluma

PRIPRAVILI: NATAŠA VODUŠEK FRAS, ALEKSANDRA JELUŠIČ, FOTO: DEPOSITPHOTOS

Zadnje mesece je naše zasebno in poslovno življenje močno zaznamovala pandemija. Kot poudarja predsednik uprave v tokratnem intervjuju, se ljudje različno odzivamo na spremembe v okolju. V mirnih časih, ko zadeve potekajo dokaj rutinsko, se težko spoznamo, šele situacije, ki od nas zahtevajo takojšnje in drastične spremembe, pa nam pokažejo, kdo in kaj smo kot posamezniki in kot podjetje. V takšnih trenutkih si postavljamo različna vprašanja, ki od nas zahtevajo takojšnje, direktne in iskrene odgovore, ki so zelo pomembni, saj je od njih odvisna naša skupna prihodnost.

Že lani oktobra ste v Aluminiju npr. zapisali, da je pred nami novo obdobje razvoja tovarne, v februarski številki pa med drugim, da je doseganje ciljev odvisno od dveh stvari: koliko bo vsak vložil sebe v opravljanje dela in kako bomo med seboj skladni – če pomislimo, kar nekoliko vizionarsko glede na to, da se nam je marca zgodila pandemija koronavirusa. Kako smo se z njo soočili v Talumu?

Ko imaš možnost opazovati dogajanja z različnih zornih kotov in pridobivaš informacije in poglede iz več virov, lahko morda malo širše oceniš, s kakšnimi izzivi se bomo soočili. Pri vodenju je pomembno, da te analize in ocene, včasih pa tudi lastne občutke, inkorporiraš v svoje odločitve, ki jih vedno sprejemaš z namenom, da bo poslovanje podjetja v prihodnosti boljše. Ko si pred takšnimi odločitvami, in to povrh še v izrednih razmerah, si le redko razumljen, kot bi si želel. Je pa to na neki način logično, ker vsak posameznik na te odločitve gleda s svojega zornega kota. Zato je pomembno in ključno predvsem eno: da si pri soočanju z razmerami in odločitvami, ki jih sprejemamo, zaupamo. Zaupanje se gradi dolgo in se lahko podre v trenutku. V obdobju koronavirusa se veliko pogovarjam s sodelavci, ocenjujem, da smo se v veliki večini realno soočili z razmerami in jih sprejeli. Eni malo hitreje, drugi počasneje. Je pa res, da nas je pri soočanju z resnostjo situacije prizemljil trg in ne moje besede. Zato bo treba zaupanje graditi še naprej!

Kaj smo se po vašem mnenju naučili v obdobju krize kot posamezniki, kot podjetje (Talum) in družba kot celota? Bo ta nauk po vašem mnenju trajen?

Osebnost: da zdrava kmečka pamet še vedno šteje največ. Kot družba: da smo zelo ranljivi in ekstremno izpostavljeni tveganjem, ki jih prinašajo nov način življenja in nove tehnologije, ki niso nujno vedno izkoriščane zgolj v pozitivni smeri. Za podjetje: da postaja enota sprememb zelo kratka in prilagodljivost nanje ključna za dolgoročno uspešnost. Ali bo nauk trajen, je odvisno od vsakega posameznika, ki mora sam pri sebi o tem razmisliti. Prej ko se bomo tako na podjetniški in družbeni kot osebni ravni »nastavili« na nove okoliščine in prešli fazo zanikanja nove realnosti in frustracij, ki so povezane z razmišljanjem, »kako je bilo prej fajn«, hitreje bomo prešli v novo fazo razvoja in njegove implementacije. Osebnost sem prepričan, da bodo tisti, ki tega ne bodo v stanju »zapopasti«, tako ali drugače odpadli.

V času epidemije je bilo med drugim mogoče slišati, da bo žrtev koronavirusa tudi globalizacija, kot jo poznamo - dobavne verige se bodo oblikovale na novo, izgubljenih bo veliko delovnih mest, a se bodo po drugi strani oblikovala nova ... Kakšen je vaš pogled?

Globalizaciji se ni mogoče izogniti. Je pa obdobje koronavirusa priložnost, da jo vsaj malo usmerimo sebi v prid. Kolikor še zmoremo. Evropa oziroma njena civilizacija je v zadnjih 500 letih postavila temelje svoje prevlade v svetu in potem zaspala na lovorikah. Danes boj za prevlado bijeta ZDA in Kitajska, ki ga po moji oceni dobiva slednja, Evropejci pa postajamo bolj ali manj nemi opazovalci. Poskrbeti moramo, da bomo samooskrbni, kolikor je to le mogoče. Razmišljanje, da bodo drugi delali za nas ali namesto nas, je zmotno, počasi, a vztrajno bomo mi postajali lastna žrtev te filozofije.

Kaj je koronavirus prinesel v delovanje Taluma? Kako bomo delali v polovici leta in v prihodnje? Na katerih področjih imamo v Talumu največji potencial za nadaljnji razvoj v novi realnosti?

Tam, kjer bomo najbolj imuni na dejavnike, na katere ne moremo vplivati. V letošnjem letu je in bo veliko povezano s prilaga-

janjem obsega proizvodnje zmanjšanim potrebam naših kupcev in posledično notranji optimizaciji procesov, ki je zelo pomembna. A to nikakor ne sme (p)ostati glavna prioriteta. Načrtov za strateško-razvojno prestrukturiranje, na poti katerega smo, ne opuščamo.

Strokovnjaki pravijo, da koronavirus prinaša tudi spremembo našega življenjskega sloga, pa naj gre za domače ali službeno okolje. Kako bomo v prihodnosti morali delovati, da se bomo izognili obolenjem? Kako se bomo pripravili v Talumu?

Ključno je, da samozaščitno delovanje in spoštovanje ukrepov za zagotavljanje varnega delovnega okolja ne (p)ostaja posmeh, ampak novo dejstvo. S tem se na obolenja ne bomo samo dobro pripravili, ampak se jim bomo tudi izognili. Covid-19 ima tako svoje predhodnike kot zagotovo tudi svoje naslednike.

Velikokrat ste nas v obdobju epidemije nagovorili s kraticama TDI in ZKP. Nam lahko poveste, kaj ti kratiki pomenita in zakaj sta pomembni?

Prva je povezana z načinom komunikacije, ki postaja moja in naša poslovna praksa: **t**akoj, **d**irektno in **i**skreno. Brez celofana, tudi če je boleče. Prej ko se z realnostjo soočimo, lepša in lažja je prihodnost. Druga kratica pa je povezana z načinom razmišljanja: **z**drava **k**mečka **p**amet. Ta je poleg znanja in izkušenj ter čustvene inteligence ključna za uspešnost. Nič namreč ne ustavi podjetja hitreje kakor sodelavci, ki verjamejo, da je način, kot so delali včeraj, najboljši tudi za delo, ki jih čaka jutri. In čista neumnost je početi stvari na isti način in pričakovati drugačen, boljši rezultat. ZKP.

Sredi epidemije ste zabeležili devet let vodenja podjetja (20. aprila). Kaj je najbolj zaznamovalo to obdobje?

Mene zagotovo energija in volja, da se nikoli nisem ustavil in nehal učiti. Od zunanjih dejavnikov pa me zaznamujejo vsi naši sodelavci - nenazadnje sem zaradi vseh njih tukaj, čeprav ne razmišljajo vsi tako! □

Upravi Taluma mandat za vodenje družbe za prihodnjih pet let

Nadzorni svet družbe je v začetku aprila sedanji upravi podelil mandat za novo petletno obdobje. Uprava pod vodstvom predsednika Marka Drobničiča in članov Zlatka Čuša in Daniela Lačna bo tako 4. decembra 2020 nastopila novi petletni mandat vodenja družbe do decembra 2025.

»**T**akoj, **d**irektno in **i**skreno. Brez celofana, tudi če je boleče. Prej ko se z realnostjo soočimo, lepša in lažja je prihodnost. Druga kratica pa je povezana z načinom razmišljanja: zdrava kmečka pamet. Ta je poleg znanja in izkušenj ter čustvene inteligence ključna za uspešnost.«

POSLOVNI DOGODKI

Naša proizvodnja v času epidemije

NATAŠA VODUŠEK FRAS, FOTO: STANKO KOZEL

V svoji skoraj 66-letni zgodovini smo v Talumu doživeli in uspešno premostili številne izzive, a svetovna pandemija koronavirusa je ne le nas, temveč celoten planet postavila v čisto nove okoliščine.

Po razglasitvi epidemije koronavirusa v Sloveniji smo se v Skupini Talum ob zagotavljanju zdravega in varnega dela za vse naše sodelavce organizirali tako, da smo ohranili neprekinjen proizvodni proces za zagotavljanje dobav v oskrbovalni verigi in odprem kupcem. Vse druge aktivnosti smo izvajali zgolj v minimalnem obsegu, da smo vzdrževali raven proizvodnje.

Prva bitka za zdravje sodelavcev je bila relativno enostavno dobljena. Obvladali smo jo odlično in z enako odločnostjo se moramo spopasti z izredno zahtevnim obdobjem, ko se bomo borili za prihodnost naše tovarne.

PE ALUMINIJ

mag. Dragan Mikša

Nove okoliščine niso blagodejno delovale na proizvodnjo primarnega aluminija. Junija smo začeli postopno izklapljati elektrolizne celice. Konec meseca bomo naredili prevezavo in obratovala bo le polovica elektroliznih celic. Posledično se bo novim razmeram prilagodila tudi proizvodnja anod. **Proste zmogljivosti v proizvodnji anod bomo poskušali zapolniti na zunanjem trgu.**

PE LIVARNA

Marjan Krošl

Proizvodnja v livarni je v prvem četrtletju pred vstopom v obdobje koronavirusa sledila planu. Proizvodnja drogov je bila skladna s planom, planska proizvodnja livarskih zlitin pa je bila presežena. Aprilski odločitvi o zmanjšanju proizvodnje elektroliznega aluminija na polovico polne zmogljivosti z začetkom poletja je posledično sledila ukinitve proizvodnje livarskih zlitin. Sledila so pogajanja s kupci o sklenjenih prodajnih pogodbah

za drugo polovico leta 2020, ki smo jih želeli sporazumno odpovedati brez dodatnih stroškov. Uspešno smo se dogovorili z vsemi kupci, razen z enim, za katerega smo pogodbene obveznosti zagotovili s proizvodnjo na zalogo. Hkrati smo bili s trga deležni prestavitve in delno tudi odpovedi naročil za obdobje od aprila do junija, zato bo realizacija prodaje livarskih zlitin v drugem četrtletju krepko pod 50 odstotki plana. Proizvodnjo livarskih zlitin smo zaključili 19. junija. Pred tem smo zagotovili zlitine za vsa naročila, pretopili vse viške zlitin na zalogi, za potrebe PE Ulitki in PE Rondelice pa tudi vse razpoložljive tehnološke in namenske procesne vhodne materiale.

V proizvodnji drogov beležimo manj odpovedi. Proizvodnjo in prodajo v drugem četrtletju bomo zaključili na ravni 85 odstotkov predvidenih naročil. **Ocenjujemo, da se bodo razmere izboljšale v poznojesenskih mesecih.**

PE RONDELICE

Tomaž Godicelj

V PE Rondelice smo optimistično vstopili v leto 2020. Projekt

in pogled naprej

Rondelice 45.000 smo v začetku letošnjega leta z zadnjimi prevzemnimi zapisniki tudi formalno zaključili. Ob začetku epidemije se je povpraševanje po rondelicah znatno povečalo. Kljub povečani bolniški odsotnosti v marcu in deloma v aprilu nam je z različnimi ukrepi uspelo organizirati proizvodnjo tako, da smo lahko vsa dodatna naročila in želje naših kupcev v celoti realizirali. Aprila smo tako proizvedli in prodali več kot 4.000 ton rondelic. Žal je epidemija v drugi polovici maja prizadela tudi pakirno panogo. Povpraševanje se je pri nekaterih kupcih zmanjšalo tudi za 30 odstotkov, zato smo tudi v PE Rondelice začeli uvajati ukrepe, ki bodo ublažili negativne posledice epidemije na naše poslovanje.

Ponosni smo, da nove okoliščine niso ustavile naših razvojnih aktivnosti. Z nespremenjeno dinamiko nadaljujemo z uvajanjem nove širine traku (skupaj z novimi izsekovalnimi orodji), razvojem novih zlitin in uporabo sekundarnega aluminija.

V tem trenutku ne moremo natančno napovedati, koliko časa bo potrebnega, da se bo povpraševanje po rondelicah na trgu vrnilo na raven, ki smo jo dosegli pred epidemijo. Upamo, da čim prej. **Zagotovo nas čaka zelo zahtevno obdobje, ko bo treba pokazati dovolj iznajdljivosti, kreativnosti, potrpežljivosti in medsebojnega razumevanja.** To obdobje postopnega okrevanja trga bo zagotovo ponudilo tudi nove priložnosti za izvedbo tistih aktivnosti, ki jih zaradi maksimalne zasedenosti proizvodnih naprav v zadnjih mesecih nismo prioritarno izvajali. Predvsem pa tudi v prihajajočih mesecih ne smemo pozabiti na izvajanje preventivnih ukrepov za preprečitev širjenja virusa.

Ostanimo zdravi!

PE SERVIS IN INŽENIRING

mag. Mihael Hameršak

Ob pojavu »kronakrize« smo v PE Servis in inženiring nemudoma prilagodili naše delovanje nastali situaciji z uvedbo prilagojenega, preventivnega načina dela. V dnevih in tednih, ki so sledili, smo organizirali izvedbo samo nujnih vzdrževalnih in investicijskih del, ki jih s proizvodnimi poslovnimi enotami dnevno koordiniramo. Kadrovsko sestavo vsak dan prilagajamo trenutnim potrebam. Povprečno je aprila in maja delalo okoli 110 sodelavcev na dan, preostali so bili na čakanju na delo na domu ali na bolniški odsotnosti. V Skupini Talum smo v obdobju od januarja do maja ustvarili za 3,5 milijona evrov prihodkov, planirali smo jih 4,2 milijona evrov. Smo za 0,7 milijona evrov pod planom, kar je v skladu s ciljem zniževanja stroškov storitev v Talumu. Na zunanjem trgu smo v prvih petih mesecih delali še dokaj normalno. Realizirali smo za 358.211 evrov prihodkov, kar je 4 odstotke pod planom.

V drugi polovici leta bomo za Skupino Talum še naprej izvajali samo nujne vzdrževalne in investicijske posege s ciljem, zniževati stroške storitev. Na trgu izven Skupine Talum pa bomo sledili cilju prometa 0,9 milijona evrov v letu 2020. Kadrovskim potrebam se bomo prilagajali s čakanjem na delo na domu, s skrajšanim delovnim časom, upokojitvami in selektivnim podaljševanjem pogodb za določen čas.

S ciljem, povečevati učinkovitost in obvladovati stroške, bomo nadaljevali z aktivnostmi digitalizacije storitvenih in proizvodnih postopkov. Skupaj s sodelavci iz proizvodnih poslovnih enot pa bomo še naprej kontinuirano delali za povečevanje učinkovitosti proizvodnih linij.

PE ULITKI

mag. Avgust Šibila

Že konec lanskega leta smo v zunanjem okolju podjetja zaznali tri krizne znanilce (upadanje splošne gospodarske konjunktore po letih hitre rasti, strukturne spremembe v avtomobilski industriji, slabšanje pogojev za rentabilno proizvodnjo primarnega aluminija v EU), ki jim je izbruh epidemije koronavirusa dal

izjemen pospešek. Poleg tega je današnja kriza neprimerljiva z dosedanjimi krizami – ne gre samo za ekonomsko krizo, opazni so tudi močni vplivi na družbo, spremenile se bodo tudi nekatere navade, tudi potrošnja ljudi. Izjemno na udaru je avtomobilska industrija in posledično celotna dobaviteljska veriga, katere del je tudi naša poslovna enota.

Ob izbruhu pandemije covida-19 smo v začetku marca nemudoma uvedli številne preventivne ukrepe za zaščito zdravja naših sodelavcev. Istočasno smo proizvodne aktivnosti nadaljevali v obsegu, da smo lahko tudi v skrajno zaostrenih razmerah odpemili naročene količine našim kupcem. Nekateri od njih so ob izbruhu epidemije začasno popolnoma zaustavili vse proizvodne aktivnosti (Bosch DS, KTM, VW, THK, Samsung itd.), drugi so nadaljevali v bistveno zmanjšanem obsegu (Bosch TT, Doppelmayr, Kaeser itd.). Napovedani ponovni zagoni so se prestavljali iz tedna v teden. Velik izziv je bilo v tem obdobju obvladovati zaloge, saj so se napovedi odpreme spreminjale iz dneva v dan. Komunikacija s kupci je bila v tem času zelo intenzivna, na osnovi ocene dnevnih razmer smo sprti definirali aktivnosti za nekaj naslednjih dni. **Verjamem, da smo si s kooperativnostjo, prizadevnostjo in prilagodljivostjo ustvarili dodaten kapital, ki se bo gotovo odražal pri naših kupcih v naslednjih letih, ko se bodo številne dobaviteljske verige oblikovale popolnoma na novo.** Kljub zahtevnim okoliščinam smo nadaljevali tako z razvojnimi kot s prodajnimi aktivnostmi, rezultat tega pa so nominacije za nove projekte. Veliko truda smo vlagali v povečevanje učinkovitosti proizvodnih procesov, tako z vidika produktivnosti kot tudi kakovosti.

Dno naročil je bilo doseženo aprila, ko se je prodaja zmanjšala na 40 odstotkov planirane. Junija bomo dosegli 60 odstotkov, septembra pa bomo po trenutnih napovedih kupcev dosegli že okoli 90 odstotkov načrtovanega obsega prodaje. V letu 2020 bomo tako ustvarili okoli 35 milijonov evrov prihodkov oziroma 20 odstotkov manj od plana, z negativnim učinkom na poslovni izid, ki bo slabši od planiranega. Čaka nas izjemno zahtevno obdobje, vendar sem trdno prepričan, da bomo s celovito vsebinsko prenovo vsega, kar v našem podjetju počnemo (štelo

bo samo tisto, kar ustvarja novo vrednost), **po tej krizi še veliko močnejši in sposobnejši.**

PE UPRAVLJANJE Z ENERGIJO

mag. Boštjan Korošec

V poslovni enoti Upravljanje z energijo smo se z epidemijo koronavirusa spopadli na vseh področjih našega delovanja:

- **Zagotavljanje vseh energentov v zahtevani količini in kakovosti vsem končnim odjemalcem.** Energente prevzemamo iz zunanjih omrežij, nekaj pa jih proizvajamo tudi sami, skrbimo za njihovo distribucijo, obračunavanje in zaračunavanje. To nalogo nam je uspelo kljub mnogim odsotnostim sodelavk in sodelavcev zaradi čakanja na delo izpeljati tako, da končni odjemalci niso zaznali nobenih izzivov, s katerimi smo se srečevali in jih uspešno odpravljali.
- **Zagotavljanje največje možne obratovalne varnosti celotne energetske infrastrukture.** Pogoj zanjo sta v prvi vrsti preventivno vzdrževanje ter čimprejšnja odprava napak in okvar. Zaradi nastalih razmer smo v preteklih mesecih močno zmanjšali opravljanje teh aktivnosti oziroma jih skoraj povsem prestavili v naslednje obdobje, izvedli pa le tiste posege, ki so kritični za delovanje kompresorjev in električnega omrežja.
- **Umerjanje meril in izvajanje meritev.** Vlada RS je izdala Odlok o podaljšanju veljavnosti vseh zakonskih oziroma obračunskih meril (rang A), ki so potekla v obdobju epidemije, in sicer do konca julija letos, kar upoštevamo tudi mi. Prav tako smo podaljšali vse roke veljavnosti ostalih meril, opravili pa umerjanje tistih, ki so nujno potrebna v proizvodnih procesih za dokazovanje kakovosti izdelkov naročnikom oziroma kupcem.
- **Razvoj energetske infrastrukture.** Junija smo nadaljevali izvedbo projekta posodobitve usmernikov in regulacije za elektrolizo, ki je bil prekinjen marca. Dela bomo zaključili do konca tega leta in tako še naprej zagotavljali varno napajanje elektrolize. Tik pred zagonom je tudi sistem prezračevanja glavne kompresorske postaje.

Čas epidemije je bil čas izrazito povečanega komuniciranja vodstva podjetja z zaposlenimi. Zahteval je izjemno veliko usklajevanje (predvsem telefonsko, s sporočili in delno na videokonferencah) za opravljanje močno okrnjenega obsega aktivnosti, saj je bila večina zaposlenih na čakanju na delo, od junija naprej pa bodo delali krajši delovni čas.

Naučili smo se, da je osebni stik izjemno pomemben način komunikacije (a ne več edini!), še posebej v tako dinamičnih in negotovih časih, zato (skoraj) vsi sprejemamo nova dejstva, v katerih sta se znašla podjetje in družba kot celota.

Verjamemo, da bomo znali ta spoznanja koristno vpeljati v našo prihodnost, ki bo zagotovo precej drugačna, kot je bila preteklost. In verjamemo, da bo obema obdobjema skupno to, da bo Talum še naprej omogočal kakovostno življenje in razvoj vsem zaposlenim in okolju, v katerem delujemo in bivamo!

TALUM IZPARILNIKI

Rajko Habjanič

Epidemija koronavirusa nas je sredi marca postavila v popolnoma neznane razmere in odpirala številna zdravstvena in poslovna vprašanja. Kljub temu sta proizvodnja in prodaja marca potekali na polno skoraj ves mesec, 26. marca pa smo tudi v naši družbi uvedli ukrep začasnega čakanja na delo.

Velik izziv je bil, kako izbrati sodelavce, ki bodo delali še naprej, in kateri bodo doma čakali na delo. Vse je bilo povezano z dnevnimi informacijami, ki so prihajale od naših kupcev in dobaviteljev: ali bomo dobili material in komponente pravočasno, ali bo kupec zaprl proizvodnjo, kdaj bo odprl? Veliko vzorcev in prodajno-razvojnih aktivnosti je bilo treba dokončati. Prejemali smo obvestila o prestavitvah dobav, nekateri kupci so naročali veliko več, kot je bilo planirano. Koordinacija in izvajanje vseh razvojnih, proizvodnih in varnostnih aktivnosti je bila v teh mesecih odvisna od visoke frekvence komuniciranja. Utrdili smo uporabo konferenčnih zvez na medmrežju, prenos informacij med zaposlene smo izvajali individualno ali v manjših skupinah.

Aprila je bila prodaja na ravni 25 odstotkov običajne, proizvodnja pa je z manjšo skupino delovala predvsem za program dodelanih toplotnih prenosnikov za prodajo v maju in juniju. Vsi naši glavni kupci so ponovno zagnali proizvodnjo najkasneje v drugi polovici maja. Število aktivnih zaposlenih smo prilagajali sproti. Maja smo dosegli približno 75 odstotkov planirane prodaje, v juniju pa upamo na še boljšo prodajo. Prodaja uparjalnikov in drugih toplotnih prenosnikov je odvisna od prodaje hladilnikov naših kupcev in pripravljenosti potrošnikov za investicije v visoko učinkovite energetske naprave. Upajmo, da se nam te navade vrnejo.

Ta in podobne krize nam vedno znova dajejo priložnost za izboljšanje učinkovitosti procesov, da uredimo tudi tiste stvari, o katerih smo se doslej samo pogovarjali.

Pohvala velja koronavirusni skupini, ki ves čas spremlja zakonodajo, nas usmerja, ureja stvari na ravni skupine, da vsi lažje potujemo skozi te nepredvidljive čase.

TALUM INŠTITUT

dr. Marko Homšak

V poslovno leto 2020 smo vstopili z realnimi pričakovanji, da bomo lahko izpolnili zahtevne cilje, ki smo si jih zastavili. Ko se je pojavil covid-19, pa smo se hitro prilagodili nastali situaciji. Ob vsesplošnem pomanjkanju alkoholnih razkužil smo sami pripravljali »malo« močnejši »špricer«, ki je pri preveliki uporabi lahko povzročal suho in razpokano kožo. S tem pa smo vplivali na porabo zdravlilnih krem in drugih mazil in – verjamemo – posledično tudi na porabo rondelic v pakirni industriji.

Uspelo nam je zagotoviti storitve za delovanje proizvodnje v skupini in za zunanje naročnike. **Storitve so bile izven skupine na področju okolja precej iskano blago in zaenkrat tudi za drugo polovico leta ni opaziti zmanjševanja povpraševanja.** Morda bo sledila odpoved le pri enem kupcu, ki je neposredno vezan na avtomobilsko industrijo, nam je pa uspelo pridobiti tri nove kupce. Realizacija vseh že naročenih storitev bo za Talum Inštitut predstavljala določen izziv v poletnih in jesenskih mesecih, vendar skupaj zmoremo skoraj vse.

Naslednja polovica leta bo poslovno, organizacijsko in zdravstveno vroča, zato sta preventiva in pripravljenost na hitro odzivanje na spremembe na vseh področjih še kako pomembni. Ostanimo zdravi.

Storitvene odvisne družbe **Ekotal**, **Vargas-AI** in **Vital** so neposredno po razglasitvi epidemije doživele velik upad aktivnosti na zunanjih trgih. Vital je v skladu z ukrepi države za preprečevanje okužbe s koronavirusom moral zapreti obe restavraciji, Pan in Ribič. Po dveh mesecih so se razmere zunaj Skupine Talum začele počasi sproščati, pri čemer je bil odziv javnosti sprva precej zadržan. Konec junija so se razmere izboljšale, še vedno pa družbe pri svojem delu dosledno upoštevajo vse predpisane varnostne ukrepe za preprečevanje prenosa okužbe. □

EPIDEMIJA

Pregled ključnih ukrepov Skupine Talum za preprečevanje širjenja koronavirusa SARS-CoV-2

NATAŠA VODUŠEK FRAS

25. februar

- Opozorilo za izvajanje ustreznih preventivnih ukrepov in odgovorno ravnanje predvsem v stikih z osebami, ki kažejo znake bolezni ter prihajajo iz držav z visoko stopnjo možnosti okužbe.

5. marec

- Priporočila za preprečevanje okužbe s koronavirusom in priprava protokola za ukrepanje v primeru suma na prisotnost koronavirusa v tovarni.

6. marec

- Obveščanje poslovnih subjektov v industrijski coni o protokolu za ukrepanje v primeru suma na prisotnost koronavirusa v tovarni.

16. marec

- Vzpostavitev delovne skupine za proizvodnjo, katere glavna naloga je usklajevanje in prilagajanje procesa kritične proizvodnje glede na trenutne razmere.
- Zmanjšanje števila zaposlenih v tovarni na raven zagotavljanja preventivnega proizvodnega procesa.
- Obvestilo o dveh okužbah s koronavirusom v tovarni. Osebnih izkušnji sodelavcev, ki sta uspešno prebolela covid-19 in se vrnila na delo, smo predstavili v internih komunikacijskih kanalih.

13. marec

- Odpoved vseh internih izobraževanj.
- Odpoved vseh aktivnosti v okviru Zdravo Talum.

17. marec

- Pisno obveščanje poslovnih partnerjev o sprejetih ukrepih za preprečevanje okužbe.

18. marec

- Poziv sodelavcev k maksimalnemu upoštevanju vseh higienskih ukrepov, vzdrževanju varnostne razdalje ter prepovedi zadrževanja v skupinah.

20. marec

- Uvedba dnevne dezinfekcije sanitarij v proizvodnji.

23. marec

- Izdaja prve številke izredne izdaje Aluminij novic, ki so v tiskani različici na voljo pri vходу v tovarno. V dveh mesecih smo izdali 16 številke novic s pregledom ključnih informacij, ukrepov in navodil za delovanje v izrednih razmerah epidemije koronavirusa.
- Napotitev prvih sodelavcev na začasno čakanje na delo.

5. junij

- Priprava pregleda ključnih informacij, ukrepov in navodila za delo v razmerah postopnega sproščanja ukrepov.

2. junij

- Priprava nove serije ozaveščevalnih plakatov v razmerah postopnega sproščanja ukrepov **Talumovci smo odgovorni do sebe in drugih**. V Talumu bomo še naprej dosledno sledili usmeritvam države za preprečevanje širjenja okužbe s koronavirusom, zato ravnamo v skladu s priporočenimi preventivnimi zaščitnimi ukrepi.

19. junij

- Zaradi poslabšanja epidemiološke slike in nevarnosti ponovnega vala okužb ne le za zdravstveno, temveč veliko poslovno tveganje se uvedejo ukrepi: uporaba zaščitnih mask je ponovno obvezna tam, kjer ni mogoče ohranjati ustrezne varnostne razdalje; dosledno upoštevanje določenega protokola ob prihodu voznika na lokacijo industrijske cone (uporaba zaščitne maske,

10. marec

- Sprejem dodatnih preventivnih ukrepov za zagotavljanje večje varnosti vseh sodelavcev in oblikovanje krizne delovne skupine za koronavirus, ki po navodilih uprave spremlja priporočila pristojnih institucij in po potrebi pripravljala dodatne ukrepe za preprečevanje okužbe s koronavirusom.
- Ukrepi so začeli veljati takoj:
 - omejitev službenih potovanj in usposabljanj ipd. izven podjetja na nujni minimum; sestanki se primarno izvajajo s telefonskimi klici in videokonferencami;
 - odpoved službenih potovanj na območja, kjer je razglašena karantena;
 - omejitev poslovnih obiskov v industrijski coni na minimum; v primeru obiskov se strogo upošteva higienski protokol;
 - odpoved vseh organiziranih ogledov tovarne;
 - namestitev plakatov s splošnimi pravili o higieni (pravilna higiena kašlja, nasveti za umivanje rok).

11. marec 2020

- WHO izbruh novega koronavirusa
- SARS-CoV-2 razglasi za pandemijo.

12. marec

- Stopnjevanje ukrepov:
 - obveščanje poslovnih partnerjev o sprejetih preventivnih ukrepih za prevoznike in vzpostavitev kontrolnih točk s sanitarijami;
 - prepoved gibanja za prevoznike in zunanje obiskovalce po tovarni (jedilnica, toaletni prostori, uporaba aparatov z napitki);
 - namestitev dodatnih dezinfekcijskih sredstev in dozirnikov; prednostno so bili dozirniki nameščeni na najbolj izpostavljenih lokacijah, kjer prihaja do stikov z osebami od zunaj (vratarnica, tehnična, skladišča);
 - povečanje frekvence dnevnega čiščenja najbolj izpostavljenih mest;
 - reorganizacija jedilnice (zmanjšanje števila stolov, dosledno upoštevanje urnika malice, obvezna dezinfekcija rok).

• **Vlada RS razglasi epidemijo nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (covid-19).**

29. marec

- Priprava navodil za pravilno uporabo zaščitnih mask.

14. april

- Priprava pregleda ključnih informacij, ukrepov in navodila za delo v razmerah epidemije koronavirusa.

15. april

- Priprava nove serije ozaveševalnih plakatov
- **STOP Koronavirus.**
- **Ne popuščamo!**
- **Ni še konec.**

1. maj

- Sprememba načina evidentiranja prihodov in odhodov z dela. Evidentiranje delovnega časa smo prestavili čim bližje lokacijam, kjer zaposleni opravljajo delo.

1. junij

- Določitev ukrepa skrajšani delovni čas za prve sodelavce.

15. maj

- **Vlada RS prekliče epidemijo nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (covid-19).**
- V Skupini Talum ostaja samozaščitno delovanje tudi po preklicu epidemije.

5. maj

- Priprava nove serije ozaveševalnih plakatov
- **STOP Koronavirus.**
- **Skupaj ga bomo ustavili!**

rokavic in druge osebne varovalne opreme); ponovna uvedba prepovedi malice za zunanje obiskovalce in voznike tovornjakov; prisotnost varnostnika na parkirišču za tovornjake. V izvedbi je naročilo dodatne zaloge zaščitnih mask.

Kaj je PANDEMIJA in kaj je EPIDEMIJA?

Pandemija pomeni, da se je nevarnost za zdravje razširila praktično po vsem svetu. Z izrazom označujemo predvsem geografsko razširjenost hudo nalezljive bolezni za razliko od epidemije, ki je omejena na določeno državo ali regijo. Epidemija je sicer izraz za nenaden izbruh in hitro širjenje nalezljive bolezni v človeški populaciji, v kateri močno presega normalno obolevnost.

Po kriterijih WHO postane epidemija pandemija tedaj, ko je bolezen za določeno populacijo nova, ko povzroča resne zdravstvene težave pri ljudeh in ko se z lahkoto in obsežno širi med ljudmi. Bolezen, ki je sicer prisotna po vsem svetu, četudi je za njo umrlo veliko ljudi, torej še ni pandemična, če se ne širi zelo hitro.

Iz zgodovine je znanih kar nekaj pandemij, zlasti črnih koz ali tuberkuloze. Med najstrašnejšimi je v zgodovinskem spominu še vedno črna smrt, pandemija kuge, ki je v 14. stoletju pomorila okoli 75 milijonov ljudi. Po nekaterih ocenah je bilo žrtev celo 200 milijonov.

Še vedno je na primer prisotna pandemija virusa HIV oziroma aidsa. V novjšem času je imelo človeštvo opraviti predvsem s pandemijami gripe. Od začetka 20. stoletja so v svetu zabeležili štiri pandemije gripe. Najhujša je bila španska gripa, ki jo je po prvi svetovni vojni povzročil virus H1N1. Leta 2009 se je podtip virusa H1N1 ponovno pojavil in povzročil pandemijo t. i. prašičje gripe. □

Vir: WHO, Wikipedia

Zahvale

Ob izgubi našega dragega

Alojza GOLOBA

iz Pobrežja 109, Videm pri Ptuju, upokojenca Taluma,

se iskreno zahvaljujemo vsem za izkazano pozornost, izrečene besede tolažbe, darovano cvetje in sveče ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Vedno bo ostal v naših srcih.

Vsi njegovi

Ob izgubi našega dragega

Jožefa MESARCA

iz Vičancev 44b, upokojenca Taluma,

se iskreno zahvaljujemo vsem za izkazano pozornost, izrečene besede tolažbe, darovano cvetje in sveče ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Vedno bo ostal v naših srcih.

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

Marije ANDRAŠIČ-KORUNIČ

iz Apač 45, Lovrenc na Dravskem polju, upokojenke Taluma,

se iskreno zahvaljujemo družbi Talum in sindikatu za darovano cvetje. Hvala vsem za izrečene besede tolažbe, za darovano cvetje in sveče ter vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Hvala vsem.

Sin in hčerka z družinama

Ob boleči izgubi našega dragega moža, atija, dedija in brata

Mirana CAFUTE

s Ptujске Gore 110b, upokojenca Taluma,

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so darovali cvetje in sveče ter so nam na kakršen koli način izkazali spoštovanje ob njegovem preranem slovesu. Bolezen je bila močnejša.

Vsem še enkrat hvala.

Vsi njegovi

POSLOVNI DOGODKI

Talum v projektu **Martin**

MATEJ ERNECL

Talum je med letoma 2016 in 2019 sodeloval v razvojno-raziskovalnem projektu **MARTINA**, v katerem smo pokrivali razvojne aktivnosti v naših proizvodnih okoljih. Zaradi dobrega sodelovanja med industrijskimi partnerji in inštitucijami znanja smo se partnerji s področja aluminija ponovno povezali v konzorcij, ki je uspešno kandidiral na novem razpisu Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport RS. Tako smo partnerji Naravoslovnotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, Inštitut za kovinske materiale in tehnologije, Impol, C3M, Lajovic Tuba embalaža in Talum leta 2019 začeli z raziskovalnim projektom **MARTIN** (Modeliranje termomehanskega procesiranja aluminijevih zlitin za vrhunske izdelke) na področju razvoja aluminijevih zlitin oziroma njihovih karakteristik, ki je strokovno nadaljevanje projekta **MARTINA**.

S projektom **MARTIN** pokrivamo v Talumu razvojno-raziskovalne naloge v PE Rondelice, PE Ulitki, PE Livarna in PE Aluminij, ki jih izvajamo s pomočjo Strateškega razvoja in metalurškega dela družbe Talum Inštitut.

Po letu vključenosti v projekt **MARTIN** že lahko pokažemo rezultate, ki služijo za sprejemanje novih odločitev pri tehnoloških, razvojnih in tudi poslovnih izzivih (sinteza zlitin v elektrolizi, pretapljanje procesnega odpada v PE Ulitki, nove zlitine v Rondelicah ...). Sledimo usmeritvam nizkoogljične družbe in tako z razvojno-raziskovalnimi aktivnostmi in izboljšavami v proizvodnih procesih prispevamo k izboljšanju naših proizvodov.

Projekt MARTIN bo potekal do konca leta 2021, ko bomo lahko ocenili, ali smo s sodelovanjem pri projektu dosegli zastavljene cilje, predvsem pa, ali bomo s pridobljenimi rezultati izboljšali konkurenčnost naših proizvodov. □

Financerji projekta **MARTIN**:

80 % Evropski sklad za regionalni razvoj

20 % Republika Slovenija

Vrednost projekta: 2.911.122 EUR

Sofinancirani delež projekta: 2.000.000 EUR (od tega je predvideni **sofinancirani delež Taluma** 360.000 EUR)

POSLOVNI DOGODKI

Certifikat **Učēca se organizacija**

MAG. VLASTA STOJAK

Na Akademsko ekonomskem kongresu v organizaciji Life Learning Academie smo 11. junija 2020 prejeli certifikat Learning Brand (Učēca se organizacija) 2019/2020 in tako uradno uspešno zaključili certifikacijsko leto 2019/20 učēcih se organizacij.

Certifikacijska presoja je virtualno potekala maja, ko smo presojevalcem izčrpno predstavili naše aktivnosti na področju izobraževanja, razvoja zaposlenih in širše kot družbeno odgovorno podjetje, ki širi znanje o aluminiju v naše okolje. Predstavili smo naša interna izobraževanja in usposabljanja ter e-učenje, prenos znanja med sodelavci po opravljenih seminarjih ali delavnicah, izobraževanja vodilnih kadrov v podjetju, vzpostavitev učne točke in promocijo zdravja z rakovnikom 2020. Aktivnosti so bile namenjene vsem generacijam zaposlenih. Predstavili smo tudi aktivnosti za zagotavljanje varnega in zdravega delovnega okolja v času epidemije koronavirusa.

Kaj je učēca se organizacija - learning brand in kaj je namen uporabe te metode?

Learning brand je aplikativna metoda dela, ki jo organizacije uporabljajo za vzpostavljanje novih procesov ali dopolnjevanje obstoječih. Namen uporabe metode learning brand je, da se v posamezni organizaciji evalvirajo tisti procesi, ki izboljšujejo komunikacijo, organizacijsko klimo in motivacijo, identificirajo talente, oblikujejo najboljše time, spodbujajo kreativnost, družbeno odgovornost, etiko, humanitarnost in ekološke pristope. Vsako leto se v organizacijo implementira en ali več procesov, ki organizacijo izboljšujejo in nadgrajujejo, da lažje in hitreje dosega cilje in izboljšuje poslovanje, sodelovanje z okoljem in tako izboljšuje svet. Procesi so zasnovani tako, da organizacija izkoristi vsa znanja, ki jih imajo zaposleni. Vključene organizacije prejmejo znak oziroma certifikat Learning Brand - znak Učēca se organizacija. □

POGOVOR

POGOVOR S SODELAVCEMA,
KI STA PREBOLELA COVID-19NATAŠA VODUŠEK FRAS, ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: DEPOSITPHOTOS

Čeprav nas mediji in okolje vsak dan obveščajo o virusu in čeprav imamo o njem res veliko informacij, pa na eni strani še vedno občutimo strah in negotovost, saj ne vemo, kako bi se ob morebitni okužbi sami spopadli z virusom in kako se bi s tem spremenilo naše življenje. Na drugi strani pa je med nami tudi veliko nejevernežev, ki se neposredno niso srečali z boleznijo in zato menijo, da gre pri koronavirusu za pretiravanje. Prav zaradi tega je dragocena vsaka izkušnja, ki jo v teh dneh z nami delijo tisti, ki so to virusno bolezen že preboleli. K pogovoru smo povabili dva sodelavca, ki sta okužbo uspešno prebolela in sta se že vrnila v svoje delovno okolje. Z nami sta delila svojo izkušnjo okrevanja.

Kako ste splah ugotovili, da ste okuženi?

Po telefonu so me obvestili, da sem bil v družbi z osebo, pri kateri so že potrdili okužbo s koronavirusom, ter me opozorili, da moram tudi sam na testiranje. To je bilo v obdobju, ko so še testirali vse, ki so bili v stiku z okuženimi. Tudi sam sem moral navesti podatke o tem, s kom sem v tistih dneh prišel v stik, saj bi lahko bili tudi ti ljudje potencialno okuženi. Takrat ko so me poklicali, je bilo moje počutje dobro in niti slutil nisem, da sem okužen.

Kakšen je bil potek bolezni?

Na srečo sam ne spadam v rizično skupino, zato so se pri meni simptomi bolezni kazali v blažji obliki. Po prvem odvzemu brisa sem bil napoten v Univerzitetni klinični center Maribor, kjer so naredili obsežnejše preiskave. Trajale so kar pet ur. Resnosti situacije sem se zavedel, ko je v bolniško sobo vstopil zdravnik v popolni zaščitni opremi. To je bila res neprijetna izkušnja. Tudi negotovost je strašljiva, saj ne veš, kaj lahko v nadaljevanju

bolezni pričakuješ. Po preiskavah so me napotili v domačo oskrbo in me seznanili z napotki o tem, kako v samoizolaciji premagati virus. Infektolog mi je svetoval počitek in izogibanje družinskim članom. Moje okrevanje so spremljali po telefonu, trajalo pa je približno 14 dni. V tem času so se pojavile bolečine v mišicah in suhi kašelj. Vročine in drugih simptomov nisem imel.

Kdaj ste se prepričali, da ste zdravi (niste več prenašalec bolezni)?

Po dveh zaporednih odvzetih brisih, ki sta bila negativna, sem dobil pisno potrdilo, da sem prebolel covid-19. Jemanje brisa ni prijetno, saj ti s posebno palčko sežejo globoko v nosno odprtino, vse do žrela.

Kako je bolezen vplivala na vas in vaše domače?

Prebolevanje je bilo psihično zelo naporno – tako zame kot za mojo družino. Ves čas je bilo treba paziti na čistočo, da se virus ne bi prenesel na družinske člane. Situacijo je bilo težko razložiti tudi majhnemu sinu, ki ni razumel, zakaj ne sme biti v stiku z očetom ali kaj je z njim narobe.

Kakšni občutki so vas navdajali, ko ste se vrnili nazaj na delovno mesto? So se vaši sodelavci do vas obnašali drugače?

Predvsem se je pri sodelavcih pojavljalo veliko vprašanj. Ves čas smo bili v stiku po telefonu in na ta način izmenjevali informacije o mojem in njihovem zdravju. Nisem imel občutka, da bi se sodelavci ob moji vrnitvi na delovno mesto da mene obnašali drugače kot sicer. V času okrevanja me je poklical tudi predsednik uprave Taluma in mi zaželel hitro okrevanje.

Kaj bi svetovali nekomu, ki še ni zbolel za koronavirusom? Kako lahko zmanjšamo možnost okužbe?

Sodelavcem, ki še niso preboleli covid-19, bi svetoval, da striktno upoštevajo samozaščitne ukrepe, ki jim jih posredujejo pooblaščenke institucije in Talum, saj je prav od nas samih odvisno, ali se bomo okužbi izognili ali pa bomo zboleli. Umivajte ali razkužujte si roke in se ne zadržujte v večjih skupinah. Virus ne smemo podcenjevati, z neupoštevanjem samozaščitnih ukrepov ne škodujemo samo sebi, temveč tudi svojim bližnjim.

Kaj menite, kako smo v Talumu poskrbeli za zdravje in varnost zaposlenih oziroma za zaščito pred možnostjo okužbe?

Morda bi lahko s samoukrepi začeli že nekoliko prej, a takrat ni nihče natančno vedel, kaj nas čaka, upoštevati pa je bilo treba tudi ukrepe in priporočila države, ki pa v začetni fazi še niso bili tako striktni. Ko se je zadeva začela zaostrovati, se je ukrepom ažurno prilagajal tudi Talum in naredil vse, da je pred okužbo zaščitil svoje zaposlene in da je hkrati ohranil delovna mesta, da smo se oziroma se bomo imeli kam vrniti.

Posebna zahvala velja sodelavkam in sodelavcem Ekotala, ki v času koronavirusa čistijo in razkužujejo naše delovno okolje.

Se vam zdi, da dovolj resno jemljemo bolezen covid-19?

Dokler v Talumu nismo zabeležili prvih dveh primerov okužbe s koronavirusom SARS-CoV-2, je bilo za ljudi to še vedno nekaj oddaljenega. Zdelo se nam je, da so vsi ukrepi, ki se izvajajo, pretirani, saj je bila po našem mnenju to le gripa. Ko pa se je pojavil prvi primer okužbe v našem okolju, smo začeli drugače gledati na resnost situacije.

Zaradi okužbe ste tudi sami pristali v bolnišnici. Nam lahko na kratko opišete izkušnjo?

Med vikendom, v soboto, sem doma opravljal različna dela zunaj. Spomnim se, da je pihal kar močan veter. Ko se je zvečer pojavilo slabo počutje, sem sklepal, da gre za prehlad. V nedeljo zjutraj se je pojavila temperatura, ki se je čez dan še stopnjevala, pojavile so se bolečine v mišicah, zato sem v ponedeljek poklical svojo osebno zdravnico. Sledila je napotitev na testiranje in prvi šok. Ko sem namreč hotel izstopiti iz avtomobila, so me opozorili, da si moram nadeti zaščitno masko in stopiti v kontejner, kjer je potekalo testiranje. Občutek pri jemanju brisa je neprijeten, ni pa boleč. Sledilo je čakanje na klic, ko mi bodo javili, ali sem okužen. Čakanje je bilo zame zelo mučno, saj v tem času premlevaš marsikaj. Klic je potrdil moj sum, da sem okužen. Najprej sem pomislil na vse ljudi, s katerimi sem bil v stiku, in da jih moram nemudoma obvestiti o svojem stanju. Že v ponedeljek popoldne sem se znašel v bolnišnici. Takrat je šlo zares. Že to, da si zaprt na majhnem prostoru, si ves čas meriš temperaturo in raven kisika, hrano pa ti na plastičnih krožnikih puščajo pred vrati, je strašljivo. Sobo sem si delil še z dvema obolelima. Naši prostori so bili nepredušno zaprti, saj so s tem minimalizirali možnost uhajanja virusa. Prostore so vsak dan razkuževali in čistili. Velika pohvala in zahvala zdravstvenemu osebju, ki je poskrbelo za nas.

Kako dolgo ste bili v bolnišnici?

V bolnišnici sem ostal en teden.

Se je okužil kdo od domačih?

Imam dva sinova. Eden živi doma, drugi pa z družino v Rogaški Slatini. Zanimivo je, da se sin, ki živi doma, ni okužil, je pa za covidom-19 zbolel sin iz Rogaške Slatine, s katerim sva si v bolnišnici celo delila sobo. Ko sva se s sinom vrnila v domačo oskrbo, je zbolela še žena. Najverjetneje se je že prej okužila, le da se simptomi pri njej niso tako hitro pokazali.

Kako pa je bilo s samoizolacijo v domači oskrbi?

S sinom sva se odločila, da ostane pri nas in da sva v domači hiši oba v samoizolaciji. V ta namen sva uporabljala spalnico in sobo za goste. V teh dveh prostorih sva se zadrževala dva tedna. Hrano so nama puščali pred vrati. Ko sva pojedla, sva plastične krožnike in pribor zavrgla v posebno vrečo z odpadki. Dosledno sva se držala vseh ukrepov, s katerimi sva zaščitila domače pred okužbo. Z nami živi tudi tašča in skrbelo nas je, da bi jo okužila.

Vas je zdravniško osebje v času samoizolacije še vedno spremljalo?

Ja, to je bilo zelo dobro urejeno. Vsak dan so po telefonu preverjali, kako se s sinom počutiva.

Kako pa je okolica sprejela vašo bolezen?

Strah je pri ljudeh podzavesten odziv. Pogosto se splah ne zavedaš, da spremeniš svoj odnos ali obnašanje do sočloveka, ki se je znašel v drugačni situaciji. Tega ne jemljem kot slabo. Zavestno namreč nihče ni odreagiriral negativno. Nimam slabih izkušenj.

Po dveh mesecih ste se vrnil v tovarno. Kakšen je občutek?

V tem času se je kar veliko spremenilo. Že pri vratarnici so me čakale spremembe, ki so jih prinesli sprejeti ukrepi za preprečevanje okužbe s koronavirusom. Zdaj ugotavljamo, da so bili sprejeti ukrepi za preprečevanje okužbe pravilni in pravočasni.

Pravijo, da je vsaka stvar za nekaj dobra. Je bolezen poleg negativne izkušnje vaši družini prinesla tudi kakšno pozitivno novo spoznanje ali vrednoto?

Ja, je. Že dva meseca in pol nisem prižgal cigarete. Upam, da bom pri tej odločitvi vztrajal. Rezultati se že kažejo, saj veliko lažje diham. Bolezen te tudi spremeni v smislu, da začneš drugače gledati na življenje. Z družinskimi člani smo se v tem času zblížali in spoznal sem, da bi morali več časa preživeti skupaj.

Mislím, da se je v tem času svet za nekaj trenutkov ustavil, kar je dobro. Ne vem pa, ali je to dovolj, da nas spametuje.

Obnova odseka ceste mimo tovarne

NATAŠA VODUŠEK FRAS, FOTO: NATAŠA VODUŠEK FRAS

Direkcija RS za infrastrukturo (DRSI) je junija obnovila 1,6 kilometra dolg odsek ceste od železniškega podvoza, mimo tovarne do Apačkega križa. Sanacija je zajemala kompletno preplastitev ceste oziroma tlakov, zamenjavo vseh robnikov in prilagoditev vseh odtočnih jaškov. S sanacijo Tovarniške ceste so v Kidričevem po pisanju Štajerskega tednika preplastili še zadnjo javno cesto, ki je bila zgrajena iz granitnih kock.

Še vedno pa se po cesti iz granitnih kock lahko popeljemo v naši industrijski coni. □

INOVATIVNOST

Akcija **Upam si!** jeseni

VESNA KOŠIR, DR. STANKO KORES, FOTO: DEPOSITPHOTOS

Za nami je obdobje, ki je korenito zaznamovalo naš vsakdan. Kljub izrednim okoliščinam smo pokazali, da je inovativnost del nas, in tudi med koronakrizo aktivno polnili bazo inovativnih predlogov. Koronavirus nas je izzval, da premislimo, kako določene procese še izboljšati oziroma optimirati.

Talumovci smo se aktivno spopadli z novimi razmerami, se osredotočili na tiste aktivnosti, ki prinašajo dodano vrednost in so podpora našemu bistvu, proizvodnemu procesu. Za večjo učinkovitost se bomo morali v prihodnje tudi odpovedati nekaterim aktivnostim. Ne spreglejmo priložnosti, ki se ponujajo pri tistih segmentih, pri katerih nam je z znanjem uspelo razviti izdelke, in pri procesih, s katerimi kreiramo trende.

Naša tradicionalna akcija UPAM SII, ki je zaradi okoliščin nismo mogli začeti 1. maja, bo letos potekala v jesenskih mesecih. Že doslej smo imeli veliko idej in predlogov, kako bi katere procese in postopke izboljšali, da bi si olajšali delo. Nekatere ideje smo že realizirali, kljub temu pa vas vabimo, da še naprej oddajate inovativne predloge in razmišljate, kako je lahko kaj enostavno in uporabno, morda pa tudi virtualno. □

Letošnji dan inovativnosti bomo izpeljali decembra skupaj z razvojno-raziskovalnim dnevom, ko bomo predstavili dosežke na področju inovativnosti, izboljšav in razvoja.

POSLOVNI DOGODKI

Uspešna izvedba **zunanje presoje**

DR. MARKO HOMŠAK, FOTO: ARHIV DRUŽBE TALUM

Družba Talum Inštitut je že od leta 2004 pri Slovenski akreditaciji akreditirana kot preskuševalni laboratorij pod oznako LP-045 za različna področja preskušanja.

Ocenjevanje na področjih internih kalibracij, izbranih preskusnih metod, informacijske varnosti in skladnosti sistema kakovosti je od 22. do 24. aprila v celoti potekalo na daljavo, prek dveh virtualnih sob. V družbi Talum Inštitut pričakujemo izdajo nove akreditacijske listine standarda SIST EN ISO/IEC 17025:2017, saj smo uspešno prestali ocenjevanje Slovenske akreditacije kot del rednega nadzora. Lahko torej pričakujemo izdajo nove akreditacijske listine s potrjenim obsegom preskusnih metod. Zaupanja vredni rezultati služijo za tehtnejše sprejemanje odločitev.

Ocenjevanje, ki se izvaja vsakih 15 mesecev, smo uspešno izpeljali. To nam omogoča opravljanje naših storitev za Skupino Talum in za zunanje naročnike. □

Vsem, ki so sodelovali pri ocenjevanju v izrednih okoliščinah epidemije covid-19, se zahvaljujemo za strpnost, iznajdljivost, vzdržljivost, znanje, medsebojno pomoč in sodelovanje.

POSLOVNI DOGODKI

Varnost pri delu v letu 2019

IZTOK TRAFELA

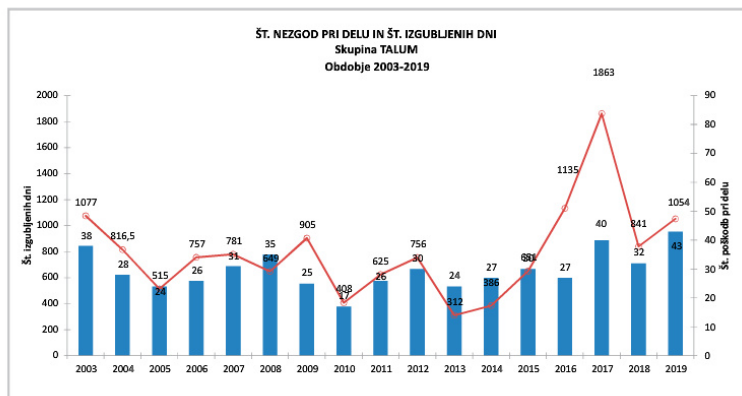
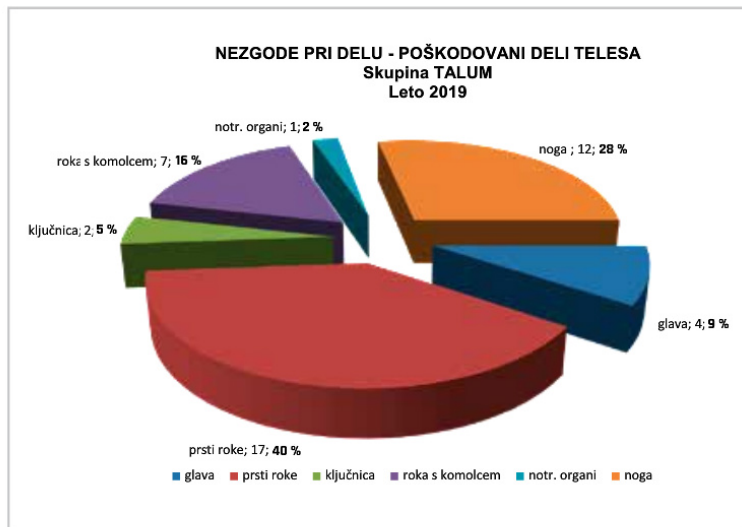
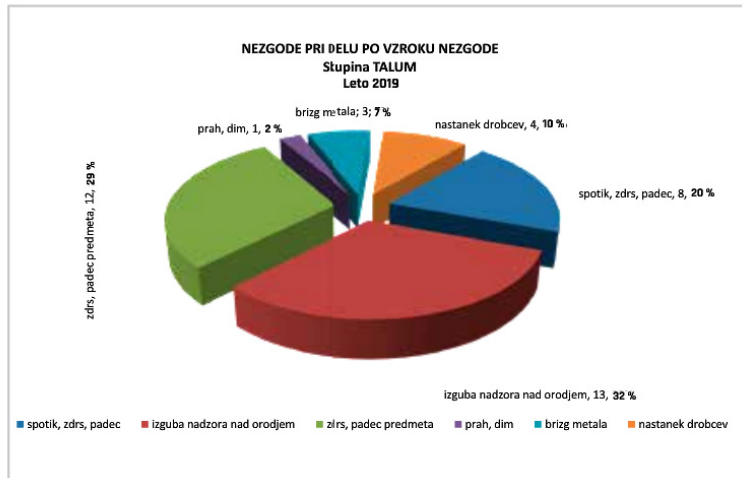
Zaveza varnega in zdravega dela je del Politike Skupine Talum. Z različnimi aktivnostmi, določenimi v Programu za varnost in zdravje pri delu ter v Programu promocije zdravja, v Skupini Talum sledimo mednarodnim in nacionalnim usmeritvam na tem področju, saj sta delo in delovno mesto vedno bolj dinamična. Pojavljajo se namreč nova tveganja in nevarnosti (npr. koronavirus), spreminjajo pa se tudi odnosi med delavcem in delodajalcem, demografija delovne sile ter vzorci in vrste dela. V Skupini Talum varnost in zdravje pri delu obravnavamo kot del družbene odgovornosti in trajnostnega razvoja, kar nas zavezuje k nenehnemu izboljševanju delovnega okolja, prilagajanja tehničnemu napredku in skrbi za zdravje zaposlenih.

Stanje na področju varnosti in zdravja pri delu v letu 2019 lahko ocenimo kot dobro, saj nam je v veliki večini uspelo doseči zadane cilje na tem področju.

Nezgode pri delu in vzroki zanje

V Skupini Talum se je leta 2019 v primerjavi z letom 2018 število nezgod pri delu povečalo. Ob tem je spodbudno, da smo omejili zelo negativen trend rasti števila izgubljenih delovnih dni zaradi nezgod iz leta 2017. Lansko leto nismo zabeležili težjih nezgod pri delu. Še vedno je glavni vzrok za nezgode človeški faktor, in to zaradi neizvajanja dela v skladu z navodili za delo, neupoštevanja reda in čistoče na delovnem mestu in vzročno povezane izgube nadzora nad orodjem ter zdrs, padec predmeta. Veliko nezgod je povezanih tudi z gibanjem zaposlenih in s s tem povezanimi spotiki, zdrsi in padci zaposlenih. Vse to se posledično odraža v poškodovanih delih telesa. Pri tem je 60 odstotkov poškodb vezanih na roke, predvsem prste (40 odstotkov), in 30 odstotkov na noge, pri katerih je izpostavljen predvsem skočni sklep zaradi že omenjenih spotikov, zdrsov in padcev.

Še vedno se nam dogajajo poškodbe zaradi neuporabe in nepravilne uporabe osebne varovalne

opreme (npr. očala, obrazni ščiti, rokavice itd.), kar je nedopustno. Uporaba osebne varovalne opreme in upoštevanje navodil za delo je namreč ena glavnih dolžnosti zaposlenih, ki izhajajo tudi iz zahtev Zakona o varnosti in zdravju pri delu.

Delovna oprema

Z rednimi pregledi delovne opreme, ročnega električnega orodja, privezovalnih elementov, lestev in osebne varovalne opreme za delo na višini je bila dosežena skoraj 100-odstotna skladnost opreme. Glede na nastalo situacijo vso omenjeno opremo pregledamo z lastnim kadrom, tako da storitve zunanjih institucij uporabljamo samo za preglede osebne varovalne opreme za delo na višini, tlačne opreme, dvizžnih naprav in plinskih instalacij. V skladu z zahtevami zakonodaje nadaljujemo s pregledi lokacij ter z izdelavo in certifikacijo elaboratov eksplozijske ogroženosti za posamezne obrate. Leta 2019 smo nadaljevali tudi s periodičnimi pregledi plinskih in elektro instalacij ter strelovodne zaščite.

Delovno okolje

V Skupini Talum smo leta 2019 meritev delovnega okolja izvedli v podjetjih Ekotal d.o.o. in Vital d.o.o. Število meritev se bo letos povečalo, saj bodo izvedene meritve v večini poslovnih enot, v katerih bo potekla redna periodika meritev.

Požarna varnost

Na področju požarne varnosti se je lansko leto v Skupni Talum pripetilo 15 začetnih požarov, izdanih pa je bilo 148 dovoljenj za opravljanje vročih del v trajanju 552 ur. Spodbuden je trend padanja števila začetnih požarov in naraščanja števila opravljenih ur požarne straže. Redni pregledi aktivne požarne zaščite so potekali po planu pregledov. Vsi objekti imajo označena zbirna mesta za primer evakuacije, hkrati so bile izvedene tudi evakuacijske vaje za obvladovanje razmer pri izrednih dogodkih ter požarna vaja v sodelovanju s PGD Talum Kidričevo.

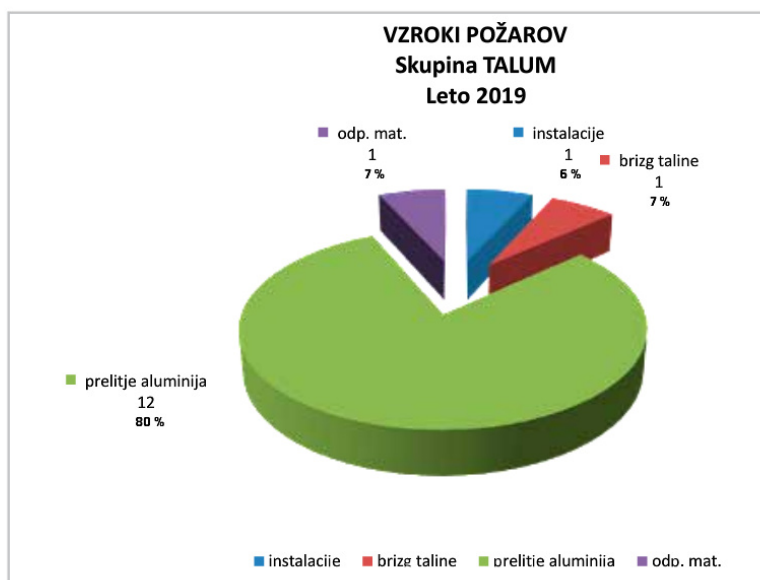
Incidenti in izredni dogodki

Leta 2005 smo začeli spremljati in zapisovati incidente in izredne dogodke, cilj česar je prepoznavanje in zmanjševanje potencialnih in dejanskih nevarnosti za nastanek nezgod pri delu, vplivov na okolje in požarno varnost. Leta 2019 je bilo v Talumu napisanih 169 zapisnikov o izrednem dogodku (160 iz varnosti in zdravja pri delu in 9 iz ravnanja z okoljem) in 300 zapisnikov o incidentu (257 iz VZD in 43 iz RO (ravnanje z okoljem)). Družbe in službe, ki so izdale zapisnike, so podale tudi poročila o izvedenih aktivnostih. Veliko predlogov za izboljšave na področju varnosti in zdravja pri delu je zapisanih še med koristnimi predlogi.

Sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu OHSAS 18001 (ISO 45001)

Na osnovi izvedenih notranjih presoj, vodstvenega pregleda in izvedene zunanje presoje BVC-ja lahko podamo skupno oceno, da sistem varnosti in zdravja pri delu deluje v skladu z zastavljenimi cilji in programi ter ga lahko opredelimo kot učinkovitega. Aktivnosti za doseg okvirnih in izvedbenih ciljev po Programu varnosti in zdravja pri delu se izvajajo v okviru razpoložljivih sredstev. To leto bo izveden prehod s standarda OHSAS 18001 na novi standard vodenja varnosti in zdravja pri delu ISO 45001. □

Povzeto iz letnega poročila Varnosti in zdravja pri delu 2019.

POSLOVNI DOGODKI

Učinkovita raba energije in inovativnost

BRANKO HERTIŠ, FOTO: DEPOSITPHOTOS

V prispevku tokrat izpostavljamo nekaj primerov neracionalne rabe energije oziroma energetske neučinkovitosti doma in na delovnem mestu. Z ozaveščenostjo bomo te izgube v okolju pravočasno zaznali in jih brez velikih stroškov odpravili.

Z racionalno rabo in energetske učinkovitostjo se ne srečujemo le pri novih strojih, napravah, izdelkih, zgradbah ipd., temveč je ta problematika pomembna tudi pri obstoječih procesih, napravah, zgradbah, saj se odraža na stroških in s tem v uspešnosti poslovanja Taluma. To je tudi razlog, da smo pridobili standard ISO 50001 Sistem upravljanja z energijo.

Pitna voda

Iz vsake pipe, iz katere kaplja po ena kapljica pitne vode na minuto, dnevno izgubimo do 50 litrov vode oziroma 18.250 litrov na leto. Če to kapljico pretvorimo v enoto, ki jo bolje razumemo, pomeni to približno 20 evrov dodatnega stroška za porabo vode in 18 evrov za stroške kanalizacije ali skupaj 38 evrov na leto. In to samo pri eni pipi!

V Talumu ugotavljamo, da voda iz pipe pogosto ne samo kaplja, temveč tudi po nepotrebnem teče. Na ta način v garderobah ali sanitarijah po nepotrebnem nastajajo veliko višji stroški.

Ogrevanje

Znižanje temperature ogrevanja v prostoru za 1 °C pomeni približno 6-odstotni prihranek pri strošku za ogrevanje, kar pri letnem strošku ogrevanja 700 evrov pomeni prihranek 42 evrov.

S pravilnim prezračevanjem, čiščenjem ogrevalnih teles, zniževanjem temperature v prostorih, ki jih ne uporabljamo, in pravočasnim zapiranjem vrat v proizvodnji lahko tudi v Talumu veliko pripomoremo k zmanjšanju porabe energentov.

Komprimirani zrak

Iz luknjice premera 1 mm² nam uhaja 3,6 m³ komprimiranega zraka na uro oziroma 31.560 m³ na leto. Če je ta luknjica velika 3 mm², nam uhaja že 36 m³ na uro oziroma 315.360 m³ na leto, kar v nam znani enoti pomeni 3.658 evrov na leto.

V proizvodnji zelo pogosto zaznamo puščanje na spojih, cilindrih, pripravnih grupah, na počenih pnevmatskih ceveh in še kje. Z večjo ozaveščenostjo delavcev, vzdrževalcev in njihovih nadrejenih o tem, da je vsako puščanje treba čim prej odpraviti, bi lahko prihranili veliko denarja.

Zemeljski plin

V proizvodnji ročni plinski gorilniki, s katerimi ogrevamo livne žlebove, orodja in še kaj, gorijo po nepotrebnem oziroma ostanejo vklopljeni tudi takrat, ko to ni več potrebno. Če bi takšen gorilnik imeli doma v kurišču, bi lahko z njim brez težav ogrevali celotno stanovanjsko hišo.

Električna energija

Dobro je vedeti, da naprave v gospodinjstvih, ki so v stanju pripravljenosti (TV, mikrovalovne pečice, polnilniki, računalniki, monitorji, usmerjevalniki («ruterji»)), porabijo vsaka od 0,3 do 15 Wh, starejše več, novejše, z oznako Energy star, manj.

To pomeni povprečno porabo na napravo na gospodinjstvo od 4 do 120 kWh električne energije, in če to preračunamo v evre, je strošek energije na leto od 60 centov do 18 evrov. Število naprav v gospodinjstvih, ki so v stanju pripravljenosti, pa nenehno narašča.

V našem delovnem okolju pogosto ostanejo vključene naprave, ki jih ne uporabljamo, še posebej med vikendi, popoldan in ponoči, in prav tako trošijo električno energijo. Z izklapljanjem električnih porabnikov, ki jih ne potrebujemo, lahko pripomoremo k energetske učinkovitosti podjetja in spoštovanju zavez, ki smo jih sprejeli ob prejemu standarda ISO 50001.

Kakšno povezavo imata učinkovita raba energije in inovativnost?

Inovacije v proizvodnih procesih ali v vsakdanjem življenju ter inovativni izdelki in storitve nam zagotavljajo tržno konkurenčnost. Posledično s tem zmanjšamo vplive na okolje in prihranimo denar.

Žal dobri predlogi velikokrat ostanejo v predalih, ker niso ekonomsko upravičljivi oziroma kupci zanje niso pripravljeni odšteti toliko denarja. Na ekonomijo pa imata poleg investicijskih stroškov pomemben vpliv tudi ekonomska učinkovitost ter racionalna in učinkovita raba energije. □

Predstavitev uporabe suhega ledu v podjetju Ferročrtalič

Udeležba na okrogli mizi

DR. MARKO HOMŠAK

FOTO: ARHIV PODJETJA FERROČRTALIČ

Podjetje Ferročrtalič iz Dolenjskih Toplic s 55-letno tradicijo je v sodelovanju s partnerjema Aquila Triventek z Danske in Skupino SIAD - Istrabenz plini 4. marca 2020 organiziralo dogodek »Dry Ice Industry Day 2020«.

Na okrogli mizi sem sodeloval kot gost poleg drugih strokovnjakov iz različnih industrijskih panog, ki imajo čedalje večjo potrebo po okolju prijaznem in hkrati učinkovitem čiščenju površin izdelkov (livarji, gumarji, plastičarji, živilski in farmacevtski tehnologi, izdelovalci ulitkov iz aluminija ipd.).

Na okrogli mizi so poleg partnerjev z Danske sodelovali tudi partnerji iz podjetja Istrabenz plini, ki so podrobneje predstavili pridobivanje CO₂ in postopek utekočinjenja tega plina. Predstavniki danskega partnerja Aquila Triventek, ki je vodilni na področju opreme za proizvodnjo in uporabo suhega ledu in snega, pa je gostom razložil, kako se proizvaja suhi led in kakšne so glavne prednosti čiščenja z njim. Brez uporabe kemikalij ali proizvodnje sekundarnih odpadkov čiščenje s suhim ledom in suhim snegom ni le zelo učinkovito, temveč tudi okolju prijazno, rezultati pa so izjemni. To so tudi vsem prisotnim gostom in partnerjem prikazali pri praktičnem testiranju na različnih vzorcih (deli elektronskih vezij, občutljive površine izdelkov iz aluminija, druga občutljiva mehanska oprema v letalski industriji, robotiki ipd.), ki so jih prisotni prinesli s seboj.

To je bil dogodek, vreden pozornosti in spremljanja razvoja na tem področju v povezavi s proizvodnjo ulitkov za kupce s specifičnimi zahtevami.

Več na: ferroecoblast.com □

INTERVJU

Proizvodnja specialnih zlitin v elektroliznih celicah

Pogovor s sodelavcem
dr. Harisom Salihagičem Hrenkom

ALEKSANDRA JELUŠIČ,
FOTO: STANKO KOZEL

Kako se mlad človek odloči za študij metalurgije? Je šlo za navdušenje nad področjem ali splet naključij?

Končal sem gimnazijo na Ptuju in takrat sem se moral odločiti o smeri študija. Sprva sem razmišljal o študiju geografije in zgodovine ter o geologiji. Po spletu naključij sem v neki publikaciji zasledil zapis o študiju metalurgije. Seveda je pri izbiri veliko vlogo igrala tudi možnost kasnejše zaposlitve. Ker sem vedel, da bom po študiju metalurgije lažje dobil zaposlitev, sem se odločil za to. V tem času seveda še nisem vedel, kaj točno študij vse zajema. To, kar je pisalo v predstavitveni brošuri ljubljanske Naravoslovnotehniške fakultete, pa je bilo zanimivo in me je pritegnilo.

Kaj vas je med študijem najbolj navduševalo?

Najbolj sta me fascinirala širina področja in praktični vidik. Študiral sem na smeri materiali in se seznanil z različnimi materiali, njihovimi prednostmi in uporabnostjo.

So vam v času študija oziroma v okviru študijskega programa povedali tudi kaj o aluminiju?

V okviru študija smo področje aluminija obravnavali pri različnih predmetih. Šele ko sem prišel v tovarno, pa sem se podrobneje seznanil s procesom proizvodnje anod in elektroliznega aluminija.

Bili ste Talumov štipendist. Ste tovarno poznali že od prej?

Ja, sem, vendar bolj iz pripovedovanja sorodnikov. Dedek in tetin mož sta bila oba zaposlena v tedanji elektrolizi A, tako da smo se o tem doma pogovarjali. Na ta način sem bil s tovarno ves čas povezan. Pred začetkom študija metalurgije sem zasledil, da Talum razpisuje štipendije za dijake in študente. Prijavil sem se in postal Talumov štipendist, kar je posledično pomenilo, da me po koncu študija v tovarni čaka zaposlitev.

Kako se spominjate svojega prvega srečanja s Talumom?

V Talum sem prvič prišel v okviru prakse in spomnim se, da sem do vsega čutil zelo veliko strahospoštovanje. Ne samo zaradi družinske tradicije, tudi zaradi veličine in strateškega pomena tovarne.

S katerimi delovnimi področji ste se seznanili v času prakse?

Prakso sem opravljal v laboratoriju, livarni in elektrolizi. Delo v livarni je bilo zame zelo zanimivo, saj sem lahko eksperimentiral z zlitinami. Spomnim se, da samo delo v elektrolizi v tistem času zame ni bilo tako vznemirljivo, saj sem bil v ekipi za meritve, kjer so zadeve potekale dokaj rutinsko.

Kakšen spomin pa imate na svoje prvo delovno mesto?

Po tistem sem ves čas razmišljal o tem, da ne bi bil rad razporejen na delovno mesto v Anodni masi. Spomnim se svojega razgovora z vodjo kadrovske službe, ki me je seznanila z novico, da bo moje prvo delovno mesto prav v Anodah. Danes mi ni žal, da so me razporedili na to področje, saj sem si v vseh teh letih pridobil veliko širine in izkušenj.

Ste si sami želeli nadaljevati študij ali je šlo za spodbudo nadrejenih?

Že po končanem študiju sem si želel nadaljevati šolanje na doktorskem študijskem programu, na področju metalurgije. Pred vpisom sem želel podrobneje spoznati procese. Šele po dveh letih sem zaprosil upravo družbe za podporo. Moji prošnji so ugodili.

Kako ste izbrali temo doktorske disertacije?

Področji proizvodnje anod in elektroliznega procesa ponujata polno priložnosti in izzivov. Ključni del doktorske naloge je prispevek k znanosti. Torej smo morali poiskati temo, ki bi bila zanimiva tako znanstveno kakor tudi industrijsko (aplikativno). Ko so sodelavci analizirali probleme iz preteklosti, smo prišli do ideje, da bi se lahko lotili proizvodnje Al zlitin neposredno v elektrolizni celici.

Kaj ste v nalogi raziskovali in kakšna je dodana vrednost rešitve, ki ste jo raziskali?

V nalogi sem raziskal mehanizme, ki potekajo med proizvodnjo zlitin Al-Ti in Al-Si v elektrolizni celici. V elektrolizno celico je za proizvodnjo zlitin namreč treba dodajati oksid v obliki TiO₂ ali SiO₂. Oba lahko prispevata k spremembi električne prevodnosti elektrolita, kar bi lahko vplivalo na zmožnost regulacije elektroliznega procesa. Tako smo v prvem delu določili električno prevodnost

elektrolitov z različnimi dodatki oksidov v procesu ohlajanja. Na osnovi rezultatov meritev električne prevodnosti elektrolitov smo izbrali najprimernejšega za uporabo v laboratorijski elektrolizni celici. Tako smo prvo sintezo zlitin Al-Ti in Al-Si izvedli v laboratorijski elektrolizni celici, ki smo jo izdelali v Talumu. Ugotovili smo, da redukcija dodanih oksidov TiO_2 in SiO_2 poteka v večji meri alumotermično in ne elektrokemijsko, kot smo pričakovali. Na osnovi znanih rezultatov smo v elektrolizni hali C izbrali eno izmed starejših elektroliznih celic, na kateri smo izvajali preizkuse. V industrijski elektrolizni celici smo uspešno proizvedli zlitino z 1 mas. % Ti in 4 mas. % Si. Ugotovljeno je bilo, da je v elektroliznih celicah mogoča proizvodnja zlitin z minimalnimi spremembami procesnega vodenja ali celo brez njih.

Največja dodana vrednost za industrijo je to, da se izognemo proizvodnji legirnih elementov in dolgim časom priprave zlitin v livarniških pečeh. Končna cena proizvedene zlitine je nižja, saj je cena dodanih oksidov neprimerljivo nižja od cene legirnih elementov, ki se uporabljajo pri klasičnem pristopu. Tudi z vidika emisij je proizvodnja takšne zlitine čistejša.

Je rešitev že implementirana v elektrolizni proces?

Rešitev v elektrolizni proces še ni implementirana. Za proizvodnjo zlitin Al-Si bi bilo treba optimirati trenutni dizajn elektrolizne celice, tako da bi omogočal kontinuirano doziranje SiO_2 . Vendar pa se ne smemo omejiti samo na zlitini Al-Ti in Al-Si, saj je v elektroliznih celicah mogoča proizvodnja najrazličnejših zlitin, ki jih proizvajamo v Talumu. Menim, da bi se morali osredotočiti na specialne zlitine. Seveda bi takšen način proizvodnje zlitin zahteval ogromno koordinacije med posameznimi poslovnimi enotami.

Rezultati niso nikoli plod dela enega samega človeka, vedno gre za preplet različnih znanj in izkušenj posameznikov. Kdo je pri vašem raziskovalnem delu še zaslužen za uspeh, ki ste ga dosegli?

Za doktorskim delom je ogromno število poizkusov in meritev, ki sem jih moral izvesti. Seveda so mi pri tem pomagali tudi profesorji, asistenti in sodelavci. V družbi Talum Inštitut so bile izvedene rentgenske praškovne analize elektrolitov in analize kemijske sestave zlitin Al-Ti in Al-Si. Veliko meritev lastnosti elektrolitov z napravo STARprobe™ je izvedla skupina merilcev iz hale C. Program za zajemanje podatkov laboratorijske elektrolizne celice je razvil mag. Anton Verdenik iz PE Talum Servis in inženiring, prav tako pa mi je tudi omogočil dostop do podatkovne baze hale C. Med industrijskimi testi so mi bili v veliko pomoč mag. Dragan Mikša, Branko Juršek in dr. Stanislav Kores, ki so mi svetovali, kako najbolje izvesti teste na industrijski elektrolizni celici. Seveda pa gre velika zahvala tudi preostalim sodelavcem, ki so me v času študija podpirali.

»Največja dodana vrednost za industrijo je to, da se izognemo proizvodnji legirnih elementov in dolgim časom priprave zlitin v livarniških pečeh.«

Kako je zunanje okolje (stroka, mentorji, tujina) komentirala rezultate vaše raziskave? Bodo imele rešitve tudi širše koristi oziroma ali se z izsledki uvrščate v širši znanstveni kontekst?

Z objavo članka v reviji JOM smo nakazali, da se bomo v Talumu podrobneje ukvarjali z analizo vpliva kemijske sestave in temperature elektrolita na optimiranje elektroliznega procesa. Meritve, ki smo jih izvajali, so bile zelo zahtevne, saj so potekale pri temperaturah med 900 °C in 1200 °C, kar je predstavljalo velik problem že pri izbiri ustreznih materialov. Tako je največji prispevek z vidika znanosti to, da smo razvili oziroma izpopolnili metodo za merjenje električne prevodnosti elektrolitov z dodanimi oksidi v procesu ohlajanja. Uspešno smo opredelili vpliv količine dodanih oksidov na stopnjo alumotermične in elektrokemijske redukcije oksidov, kar omogoča optimiranje stopnje doziranja glinice v elektrolizno celico.

Že na konferenci na Novi Zelandiji leta 2018 je bilo omenjeno, da sinteza zlitin v elektroliznih celicah spet postaja zanimiva, predvsem zaradi naraščajočih cen legirnih elementov. Naša dognanja za zdaj še niso bila predstavljena mednarodni javnosti, saj lahko proizvodnja specialnih zlitin v elektroliznih celicah predstavlja tudi našo konkurenčno prednost. Za posamezne dosežke smo v letih 2018 in 2019 prejeli nagradi Štajerske gospodarske zbornice.

Kje vidite izzive oziroma nišne priložnosti na področju primarnega aluminija in anod?

Področje primarnega aluminija je že dalj časa pod stalnim pritiskom zaradi visokih cen osnovnih surovin in elektrike oziroma zaradi nizke borzne cene aluminija. Tako smo se tudi v Talumu morali soočiti z zmanjševanjem proizvodnje primarnega aluminija, sočasno pa se nam je ponudila priložnost, da izkoristimo proste kapacitete v proizvodnji primarnih anod in na Riedhammerjevi peči. Tako lahko iščemo svojo priložnost na

Slovarček:

Al-Ti: aluminij-titan

Al-Si: aluminij-silicij

TiO₂: titanov dioksid

SiO₂: silicijev dioksid (kremenčev pesek)

ALUMOTERMIČNA REDUKCIJA OKSIDOV:

reakcija med dodanim oksidom in aluminijem

ELEKTROKEMIJSKA REDUKCIJA

OKSIDOV: elektrokemijska redukcija poteka kot posledica napetosti v elektrolizni celici

»Za posamezne dosežke smo v letih 2018 in 2019 prejeli nagradi Štajerske gospodarske zbornice.«

področju ogljikovih materialov. S svojim znanjem in izkušnjami smo sposobni proizvesti bloke za druge proizvajalce primarnega aluminija. S tehnologijo pečenja specialnih ogljikovih materialov pa že dokazujemo, da lahko vstopamo na nam še nedolgo nazaj nedomača področja. Predvsem specialni ogljikovi materiali, ki se uporabljajo v hitrih vlakih, motorjih, zlatarski industriji ipd., imajo veliko dodano vrednost. Tako nam mora biti izziv, da pridobimo čim večji tržni delež s področja kalciniranja specialnih ogljikovih materialov.

Vsak dan smo priča tehnološkim novostim. Kakšne nove rešitve se obetajo na področju primarnega aluminija - v smislu tehnologije in zlitin?

Razvoj na področju primarnega aluminija stremi k povečevanju kapacitet, po drugi strani pa k zmanjševanju emisij. Za proizvodnjo primarnega aluminija bi največji preskok pomenila uvedba tehnologije z inertno anodo, kar bi pomenilo, da pri proizvodnji aluminija ne bi nastajali toplogredni plini. Trenutno se največ govori o tehnologiji ELYSIS, ki jo razvija konzorcij Alcoa - Rio Tinto in Apple.

Kje sami vidite priložnost za vaš osebni razvoj v prihodnosti?

Na osebni razvoj gledam kot na proces, ki ga nadgrajujemo iz dneva dan. Z izkušnjami in z znanjem rastemo ...

Na kateri svoj projekt ste najbolj ponosni?

Najbolj ponosen sem na projekt, ki ga še vedno vodim. Gre za menjavo elektrofiltrov na Riedhammerjevi peči. Projekt traja že več kot tri leta in pričakujem, da ga bomo uspešno zaključili v letošnjem poletju. Vesel sem, da so mi kot mlademu inženirju zaupali vodenje nekajmilijonskega projekta ter mi tako omogočili odlično priložnost za učenje in osebno rast.

Če bi bili tehnični svetovalec predsednika tovarne aluminija, kaj bi mu svetovali ob upoštevanju situacije, v kateri smo se pravkar znašli?

Uprava v danem trenutku sprejema zelo težke, vendar potrebne odločitve. Zmanjševanje proizvodnje primarnega aluminija je logična posledica razmer na trgu. Z uporabo primarnega aluminija v proizvodih z veliko dodano vrednostjo (rondelice) bomo zagotovili dolgoročni obstoj elektrolize. Hkrati pa moramo na elektrolizo gledati tudi kot na konkurenčno prednost, saj aluminija ni treba skladiščiti in taliti v livarniških pečeh. Prav tako bi bilo smiselno raziskati možnosti proizvodnje posebne zlitine za potrebe rondelic v elektrolizni celici. Na drugi strani pa ne smemo spregledati priložnosti na področju ogljikovih materialov, saj zmanjšanje proizvodnje v elektrolizi pomeni sproščanje kapacitet v proizvodnji zelenih anod in na Riedhammerjevi kalcinacijski peči. □

»Uprava v danem trenutku sprejema zelo težke, vendar potrebne odločitve. Zmanjševanje proizvodnje primarnega aluminija je logična posledica razmer na trgu.«

LASTNA SKRB + TALUM = ZDRAVJE

NATAŠA VODUŠEK FRAS

Že več kot dve desetletji v Talumu z zgoraj navedeno formulo projekta Zdravo Talum sistematično skrbimo za promocijo zdravja med sodelavci. Lani smo se s tem našim projektom uvrstili med finaliste za nagrado #BeActive Evropske komisije (nagrade #BeActive so namenjene podpori izjemnim projektom in posameznikom, posvečenim spodbujanju športa in telesne dejavnosti v Evropi).

Epidemija koronavirusa je skupinske športno-rekreativne aktivnosti v javnih zaprtih prostorih sredi marca zaustavila, hkrati pa nas je strokovna javnost pozivala, naj ostanemo dejavni in poskrbimo za svoje zdravje ob upoštevanju vseh samozaščitnih ukrepov, ki so postali nova realnost. Zdravi, z dobrim imunskim sistemom se bomo lažje borili proti koronavirusu oziroma bolezni covid-19.

Z zavestno odločitvijo, da bomo skrbeli za svoje zdravje, bomo poskrbeli za dobro psihofizično kondicijo. Če se fizično in psihično dobro počutimo, smo tudi učinkovitejši v vsem, kar počnemo. Zato vse pogosteje slišimo, naj se več pogovarjamo o tem, kaj vse lahko storimo, da bomo bolj zdravi, in naj ne čakamo le na to, da nevarni virusi izginejo ali da nekdo razvije čarobno zdravilo ali cepivo, ki nas bo obvarovalo pred covidom-19 in drugimi virusi, ki še prihajajo.

Možnost okužbe z novim koronavirusom zmanjšujemo s temeljitim (in pravilnim) umivanjem rok, z upoštevanjem higiene kašlja in izogibanjem množicam. Ob tem je smiselno krepiti imunski sistem, da se bo v primeru okužbe zmožen virusu kar najhitreje zoperstaviti. Krepitev imunске odpornosti je ključ za vzdrževanje zdravega življenja. Da je pravilna prehrana – uravnotežena in pridelana na zdrav način – temelj zdravega organizma, je znano že dolgo časa. Če temu dodamo še dovolj počitka in spanja, smo zase naredili še več. Vsakodnevno oziroma dovolj pogosto športno življenje, ki požene kri po žilah, pa je tista pika na i, ki največ prispeva k posameznikovemu psihofizičnemu zdravju.

12 odločitev, ki krepijo naše zdravje

Na podlagi priporočil stroke smo v aktualnem rokovniku pripravili nabor 12 odločitev, ki krepijo naše zdravje oziroma našo imunsko odpornost.

S postopnim sproščanjem ukrepov za preprečevanje okužbe s koronavirusom smo junija izvedli cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu ter v dogovoru s ponudniki omogočili plavanje v Termah Ptuj in fitnes vadbe. Izvajanje aktivnosti se v celoti prilagaja navodilom uradnih ustanov (NIJZ, Vlada RS), ki uvajajo omejitvene ukrepe glede na epidemiološko sliko v državi. Pričakuje se dosledno upoštevanje vseh navodil ponudnikov rekreacije.

Talumov dan za zdravje 5. septembra

Kljub spremenljivi epidemiološki sliki v državi načrtujemo izvedbo našega, letos že 22. Talumovega dneva za zdravje, ki bo prvo soboto v septembru. Aktivnosti dneva bomo v celoti prilagodili navodilom uradnih ustanov. Glede na trenutne razmere (konec junija) ocenjujemo, da bomo lahko izvedli pohod in kolesarske ture.

Zdravi, z dobrim imunskim sistemom se bomo lažje borili proti koronavirusu oziroma bolezni covid-19.

TELESNA
AKTIVNOST

ZDRAVA
PREHRANA

VODA

SPANJE

POČITEK

SMEH

RAZVADE

DRUŽENJE

ZDRAVNIŠKI
PREGLEDI

POGOVOR

NOVOSTI

SPROŠČANJE

AKTIV KRVODAJALCEV TALUM

Velika družina srčnih**Daruj kri, rešuj življenja**

MARJETKA LEDINEK

S sloganom Velika družina srčnih v okviru iniciative Daruj energijo za življenje se zahvaljujemo krvodajalcem, ki z darovano krvjo rešujete življenja.

Kljub epidemiji covid-19 so se na transfuzijskem oddelku hitro prilagodili novim razmeram. Poskrbeli so za zaščito krvodajalcev in zaposlenih ter s tem preprečili možnost prenosa bolezni. Hvala vsem Talumovim krvodajalcem, ki ste se kljub spremenjenim okoliščinam odzvali vabilu na krvodajalsko akcijo. S tem ste potrdili svoj pogum, srčnost, plemenitost in nesebičnost. Dokazali ste, da vas nobena prepreka ne more odvrniti od vašega poslanstva.

Od ponedeljka, 8. junija, krvodajalske akcije ponovno potekajo po zastavljenem planu, je pa treba **prihod na odvzem predhodno najaviti**.

Statistika odvzemov

V obdobju od januarja do maja 2019 smo zabeležili **222** odvzemov, letos pa v enakem obdobju **162**. Padeč števila odvzemov je posledica epidemije.

O vseh aktivnostih Aktiva krvodajalcev Talum vas bomo sproti obveščali. Julija bomo razdelili nagrade v zahvalo za udeležbo na krvodajalskih akcijah (plakete, priznanja in darilne bone za kosilo v restavraciji Pan v vrednosti 20 evrov). **Darilne bone za kosilo je treba izkoristiti do 31. decembra 2020**. Nagradam bo priložena tudi izjava (soglasje o objavi fotografij in izjav prek Talumovih komunikacijskih kanalov). Prosim vas, da jo skrbno preberete in podpisano vrnete tajnicam vaših družb oziroma služb (vrnete nam jo lahko tudi po kurirjih). Tako bomo lahko objavljali fotografije in izjave krvodajalcev ter se vam na ta način zahvalili za vaš prispevek in spodbudili še druge, da se nam pridružijo.

Pregled našega dela v preteklem letu

- **Februarja 2019** je potekal občni zbor Aktiva krvodajalcev Talum.
- Izvedene so bile vse zastavljene aktivnosti: stalna rubrika v časopisu Aluminij, v kateri vsak drugi mesec objavljamo aktualne informacije o krvodajalstvu, stalna rubrika na intranetu, kjer mesečno ažuriramo število odvzemov krvi naših članov, ter objava fotografij in izjav naših članov na internetu in na Facebooku; izpostavljamo tudi sodelavce, ki so se nam na novo pridružili.
- Predsednica aktiva Marjetka Ledinek se vsake tri mesece udeleži sestanka Območnega združenja Rdečega križa Ptuj. Na sestankih obravnavajo tekočo problematiko in pripravijo plan krvodajalskih akcij.
- Maja 2019 je bil izlet Aktiva krvodajalcev Talum (rafting na Kolpi).
- Lani se nam je na novo pridružilo **50** novih članov.
- Vseh registriranih krvodajalcev v letu 2019 je bilo **383** (od tega aktivnih **258** članov). V istem obdobju leta 2018 jih je bilo **333** (od tega aktivnih **240** članov).
- Leta 2019 je po **4** odvzeme krvnih enot na leto darovalo **25** krvodajalcev (leta 2018 **22**), po **3** odvzeme krvnih enot **65** krvodajalcev (leta 2018 **67**), po **2** odvzema **81** krvodajalcev (leta 2018 **74**), po **1** odvzem krvne enote pa je darovalo **87** krvodajalcev (leta 2018 **77**).
- Lani smo zabeležili **544** odvzemov, leta 2018 pa **518**.

Zaradi epidemije covid-19 je bil občni zbor Aktiva krvodajalcev Talum letos odpovedan. Pregled našega delovanja v lanskem letu zato objavljamo v tej številki Aluminija. Prestavljen je tudi izlet krvodajalcev, ki bo namesto maja izveden 19. septembra 2020 oziroma glede na razmere.

- Darilni bon je lansko leto bo prejelo **173** krvodajalcev (leto prej **163**). Darilni bon prejmejo vsi krvodajalci, ki so lani kri darovali vsaj dvakrat.
- Lansko leto smo za stokrat darovano kri podelili dva naziva viteza krvodajalstva. Viteza sta postala **Anton Zajko** iz družbe Sillkem in **Franc Zajc** iz PE Promet. □

Tabela 1: Število vseh odvzemov krvi po mesecih

Mesec	2020	2019	2018
Januar	41	45	38
Februar	22	35	32
Marec	28	57	49
April	32	47	73
Maj	39	38	28
Junij		30	34
Julij		49	38
Avgust		54	55
September		47	42
Oktober		46	34
November		34	39
December		62	56
Skupaj		544	518

Hvala in ostanimo zdravi.

OPRAVIČILO

sodelavki Tei Gajšek Tašner, da smo v prejšnji številki napačno navedli njeno ime.

LETOVANJE

Kje bomo dopustovali?

RUDI BOGDAN, FOTO: DEPOSITPHOTOS

Nerezine (Bučanje)

15.-22. junij

5876 Franc Horvat

22.-29. junij

11790 Enis Suljkanović
12019 Miran Magdič
12060 David Kelenc
12180 Jana Ferčič

29. junij - 6. julij

7006 Jožica Medved
9084 Marjan Ivančič
12120 Aleš Vuzem
12531 Mitja Vindiš

6.-13. julij

8802 Tatjana Šimenko
9656 Anton Dorič
11929 Gregor Novak
12083 Matic Marinič

13.-20. julij

6566 Dušan Galun
7176 Feliks Kodrič
7794 Ivan Petek
11679 Rudi Bogdan

20.-27. julij

9422 Janez Selinšek
11240 Robert Gajser
11373 Aleksander Krajnc
11791 Matjaž Bedenik

27. julij - 3. avgust

11781 Ana Golc
11849 Boštjan Korošec

12112 Franc Trafela
12118 Martin Beranič

3.-10. avgust

7947 Miran Klemenčič
8586 Aleksander Čuš
11914 Valerija Drevenšek
12064 Dejan Kranjc

10.-17. avgust

11052 Kristijan Mlakar
11108 Borut Hameršak
11120 Zvonko Intihar
11532 Damjan Kovačič

17.-24. avgust

7415 Janez Petek
11766 Boštjan Drevenšek
11886 Jožica Verdenik
12078 Dejan Korošak

24.-31. avgust

7265 Jožef Nahberger
9047 Marjan Anderlič
11001 Tomaž Premužič
11027 Boris Železnik

31. avgust - 7. september

6102 Anton Korže
7149 Miran Ules
7993 Gorazd Fišer
11080 Boris Kozoderc

Červar (Porat)

15.-22. junij

5450 Dragoslav Rudolf

7389 Srečko Kondrič
9305 Mirko Fruk
11073 Milan Potočnik

22.-29. junij

6065 Milan Drevenšek
9091 Majda Galun Širovnik
11294 Aleš Predikaka
11930 Vida Fruk

29. junij - 6. julij

8687 Danilo Zebec
12162 Silvo Vinter
12933 Katarina Pevec Podgornik

6.-13. julij

6265 Dušan Černenšek
7958 Bajan Krajnc
9652 Darko Kozoderc
11584 Milan Osterc

13.-20. julij

7061 Franc Hazimali
7361 Anton Bauman
7526 Slavko Krajnc
7887 Jožef Godec

20.-27. julij

8446 Janez Vertič
11716 Matjaž Pinter
11976 Robert Marčič
12134 Denis Kolarič

27. julij - 3. avgust

8708 Srečko Vidovič
11067 David Vrečko
11627 Branko Selinšek
11889 Vinko Čeh

3.-10. avgust

11081 Franc Šegula
11097 Davor Bedenik
12067 Sašo Šoštarčič
12520 Andrej Kurbos

10.-17. avgust

5845 Tonček Cenar
7762 Franc Brenčič
8491 Bogdan Kores
11539 Darko Kornet

17.-24. avgust

8497 Janez Vajda
8941 Darinka Korošec
12341 Andrej Voglar

24.-31. avgust

7697 Maks Kostanjevec
12336 Alojz Šoštarčič

31. avgust - 7. september

11072 Zlatka Širovnik
11375 Robert Štrafela
12176 Miha Kostanjevec
12903 Sonja Hertiš

Nerezine - apartma

22.-29. junij

11773 Robert Tetičkovič

24.-31. avgust

11637 Majda Zdravec

GREGOR JURKO

Foto: Depositphotos

KOLUMNA

Spremembe

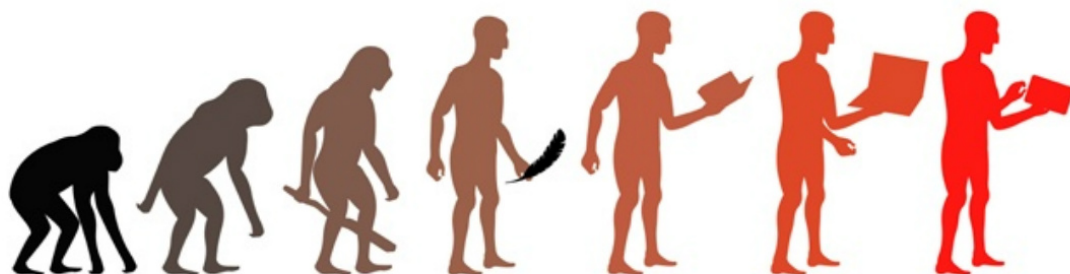
Pravijo, da imajo pesimisti prav, optimisti pa lepše potujejo do te točke spoznanja. To pomeni, da nima smisla, da se nam preveč kolca za starimi, dobrimi in predvsem stabilnimi časi, a za obujanje spominov bo še dovolj časa zadnji četrtek pred tovarniškimi prazniki. Že oče Darwin je modro ugotovil, da ne preživi niti najmočnejši niti najinteligentnejši, ampak tisti, ki se je sposoben prilagajati, še posebej v teh časih, ko je eno majceno krilato bitje, podobno miši, zaustavilo svet za dva meseca. Če bi to zloglasno tržnico v Vuhanu prevzel naš Vital, bi bil netopir kuhan in serviran tako, kot se šika, ne pa da smo zdaj v tem blatu, če se milo izrazimo, in to do vratu.

Zdaj je, kar je, škoda, da nismo bili takrat bolj drzni pri osvajanju azijskega trga, ampak za nazaj je lahko biti pameten. Končno ima tudi naša generacija nekaj zgodb za vnuke. Ja, deda je prišel peš z ruske fronte, ja, pa ata je hodil po meter globokem snegu v šolo, in to bos. Nič ni to takega, dragi vnuk, mi nismo smeli ven iz občine tri tedne, v hiši sem bil z ženo zaprt, še kvasa ni bilo za dobit, rit sem si moral z našimi »cajtngi« brisat. Še dobro, da smo doma šparali vse številke od leta 1954. Drugače ne vem, kako bi bilo, da mask in rokavic in pleksi stekla na malici sploh ne omenjam. In ko sem se ravno navadil na dodatnih 20 minut, so mi še to pobrali. Pa ti zmagaj v osmih urah, če lahko.

Nekako tako bodo tekle te zgodbe čez petdeset let, ampak do tega, da bomo lahko modrovali na stara leta ob kaminu, je še treba priti. Najlažje verjetno tako, da se prepustimo, oziroma bolje rečeno, prilagodimo toku dogodkov. Tudi če nam ta znanstvena fantastika, ko smo se znašli v svetu, ki ga je skoraj ustavil smrtonosni virus, ni všeč, moramo vedeti, da nadaljevanje knjige pišemo sami. In tudi če se vržemo na trepalnice, iz tega vlaka ne moremo izstopiti.

Lahko bi bilo še slabše, če bi bili v preteklosti bolj drzni in bi vrgli ven kocke ter naredili stezo za letala pa kak pokrit servis za airbuse zraven. Danes ne bi imeli kaj delati, tako pa le pelje tu in tam kakšen kamion. Torej drzno, a ne predrzno, z gotovostjo, da bomo tudi to rešili kot vse do sedaj. V tem drznem, a ne predrznem duhu bi se tudi želeli posloviti od programa, ki smo ga ravno ugasnili. Najlepši govori ob slovesu so najkrajši, to pa doseže samo en dober haiku v čast in pozdrav našim zlitinam.

**Adijo, proizvod s primitivno obliko.
A si nam dal za razvoj, za žur,
za lep kip ali sliko. □**

Sobota,
5. september
2020

ZDRAV TALUM

LASTNA SKRB + TALUM = ZDRAVJE

22. TALUMOV DAN ZA ZDRAVJE

POHOD & KOLESARJENJE

Zdravi, z dobrim imunskim sistemom se bomo lažje borili
proti koronavirusu oziroma bolezni covid-19.

Aktivnosti dneva bomo v celoti prilagodili navodilom uradnih ustanov (NIJZ, Vlada RS),
ki določajo omejitvene ukrepe glede na epidemiološko sliko v državi.